

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa – profil praktyczny)

**dokonanej w dniach 10 – 11 marca 2016 r. na kierunku *zarządzanie*
prowadzonym na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym
w Instytucie Turystyki i Rozwoju Gospodarczego Filii Uniwersytetu Łódzkiego
w Tomaszowie Mazowieckim**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA
członkowie:

- prof. dr hab. Stefan Wrzosek – członek PKA - proces dydaktyczny
- prof. dr hab. Anna Czubała - ekspert PKA - badania naukowe, kadra, baza dydaktyczna
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA ds. wewnętrznego systemu jakości kształcenia
- Dominik Postaremczuk - ekspert PKA, przedstawiciel pracodawców
- Paulina Tarnowska – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Wizytacja Instytucie Turystyki i Rozwoju Gospodarczego Filii w Tomaszowie Mazowieckim Uniwersytetu Łódzkiego na kierunku *zarządzanie* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Ostatnia ocena programowa na tym kierunku odbyła się w roku 2010 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała PKA Nr 430/2010 z dnia 13 maja 2010 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, pracownikiem Biura Karier, przedstawicielem Kół Naukowych, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU PRAKTYCZNYM

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	W pełni	Znacząco	Częściowo	Niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia			X		
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1.1 Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia. *

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem do działalności zawodowej, właściwej dla ocenianego kierunku, są zorientowane na potrzeby studentów oraz otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami określonymi w przepisach wydanych na podstawie

wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, w tym umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, oraz dalszą edukację. *

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu praktycznym. *

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. W przypadku kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego uwzględnia także ramowy program zajęć praktycznych określony przez Ministra Zdrowia.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualnie stosowane w praktyce rozwiązania naukowe związane z zakresem ocenianego kierunku oraz potrzeby rynku pracy. *

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS. *

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. *

1.5.7 Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa, w tym w zakresie zdobywania umiejętności praktycznych, które powinno odbywać się w warunkach rzeczywistych. *

1.5.8. Jednostka określiła efekty kształcenia dla praktyk zawodowych i metody ich weryfikacji, zapewnia realizację tych praktyk w wymiarze określonym dla programu studiów o profilu praktycznym, a także ich właściwą organizację, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku, oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku. *

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do

efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. *

1.7.1 Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, w toku praktyk zawodowych, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć. *

1. Ocena kryterium 1 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1

Koncepcja kształcenia na kierunku jest zgodna z misją i strategią rozwoju UŁ i tym samym w pełni realizowana. Misja UŁ opiera się na filarach: wspólnota, otwartość, jedność w różnorodności, innowacyjność i elitarność. Przez „wspólnotę” rozumie się współpracę władz Filii oraz kadry naukowo-dydaktycznej ze studentami oraz absolwentami. Dialog oparty jest na zasadach demokracji i humanizmu. Filar „otwartości” to działanie zgodne z wartościami etycznymi i europejskimi tradycjami akademickimi. „Jedność w różnorodności” definiuje się, jako odmienne działania obejmujące i aprobujące różne punkty odniesienia w duchu wolności, swobody dyskusji akademickiej. „Innowacyjność” akcentuje się, jako działanie w kierunku pobudzania aktywności zarządczej w środowisku lokalnym, determinując tym samym wzrost przedsiębiorczości. Funkcjonowanie Filii w Tomaszowie Mazowieckim wraz z jej ofertą edukacyjną wzbogaca społeczność lokalną dając możliwość uzyskania dyplomu państwowej uczelni. Tym samym absolwenci mogą stać się „elitą” intelektualną lokalnej społeczności.

1.2

Plany rozwoju kierunku nie są jednoznacznie sformułowane i dalekosiężne, ale z rozmów z przedstawicielami Wydziału i otoczenia gospodarczego można wnosić, że podporządkowuje się je potrzebom bliskiego otoczenia gospodarczego i społecznego, a zwłaszcza przedsiębiorstw i instytucji, w których studenci mogą znaleźć zatrudnienie. Z drugiej strony funkcjonowanie Wydziału ma służyć wzbogacaniu życia lokalnego i szans młodych ludzi z okolicy. Wskazuje na to m. in. charakter specjalności na kierunku, nawet jeśli wątpliwy jest ich związek z treściami programowymi stanowiącymi rdzeń kierunku. Obecnie realizowane są specjalności: *logistyka* oraz *rachunkowość i zarządzanie finansami*, bo najwięksi partnerzy gospodarczy zajmują się logistyką, a wielu także drobnych poszukuje kandydatów do pracy w księgowości i zarządzaniu finansami. Specjalności przygotowane, lecz nieaktywne to *zarządzanie organizacjami publicznymi* i *zarządzanie w turystyce i hotelarstwie*. Te też odpowiadają profilom działalności licznych zewnętrznych partnerów Wydziału.

W pewnym zakresie plan działań jest zorientowany na potrzeby otoczenia społecznego ponieważ przewiduje się w nim wykłady tematyczne organizowane w szkołach ponadgimnazjalnych oraz konkursy tematyczne dla uczniów tych szkół oraz wykłady tematyczne w gimnazjach zlokalizowanych w mieście.

Zawartość Planu Działań nie wskazuje na uwzględnianie w nim potrzeb rynku pracy. Również rozmowy z przedstawicielami otoczenia społecznego, gospodarczego i kulturalnego nie wskazują na prowadzenie przez ocenianą jednostkę zaplanowanych i systematycznych działań mających na celu dostosowanie rozwoju kierunku do potrzeb tego otoczenia. Wskazane w planie działania służą raczej promocji uczelni i wspierania rekrutacji studentów.

1.3

Kierunek przyporządkowano do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych, dyscyplin naukowych: nauki o zarządzaniu i finansach. Efekty kształcenia i treści programowe w największym stopniu odnoszą się do tych dyscyplin i w tym sensie przypisanie jest poprawne.

1.4

Określono:

- 15 efektów z zakresu wiedzy, w tym 11 dla całego kierunku i po 4 w różnych wersjach dla poszczególnych specjalności,
- 15 efektów z zakresu umiejętności (także 11 dla kierunku i po 4 w wersjach dla specjalności),
- 7 efektów z zakresu kompetencji społecznych.

Są dobrze związane z efektami określonymi dla obszaru kształcenia, sformułowane jasno i możliwe do weryfikacji, zwłaszcza w grupach wiedzy i umiejętności. Niektóre kompetencje społeczne w trakcie procesu kształcenia w Uniwersytecie będzie można zweryfikować tylko częściowo, ale jest to zgodne z ich specyfiką i nie powinno być powodem unikania kształtowania postaw na długie okresy.

Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku zarządzanie zostały opublikowane na stronie internetowej Filii UŁ. Studenci mają do nich swobodny dostęp. Informacje na temat przedmiotowych efektów kształcenia zawarte zostały w sylabusach przedmiotów. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci stwierdzili, że są z nimi zapoznawani przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć dydaktycznych. W ich ocenie efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały. W opinii studentów wiedza, umiejętności oraz kompetencje zdobyte podczas zajęć o charakterze praktycznym i w czasie trwania praktyk zawodowych będą dla nich przydatne na rynku pracy, a także w dalszej edukacji.

Wśród wskazanych efektów kształcenia najwięcej jest tych, które dotyczą wiedzy. Położenie większego akcentu na umiejętności może okazać się bardziej przydatne dla studentów z punktu widzenia ich funkcjonowania na rynku pracy po zakończeniu studiów. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w przypadku części wskazanych umiejętności (np. 12Z-1P_U03 oraz 12Z-1P_U04) przyporządkowanych jako wspólne dla specjalizacji, sposób ich sformułowania wskazuje raczej na uzyskiwanie umiejętności dedykowanej dla poszczególnych specjalizacji.

Efekty kształcenia dla kierunku: Zarządzanie I stopień wskazane w zał. do Uchwały Senatu nr 27 z 17.09.2012 zostały opracowane ogólnie dla kierunku i dla 4 specjalizacji, z których w roku akademickim 2015/2016 realizowane są 2: rachunkowość i zarządzanie finansami oraz logistyka.

W oparciu o macierz zestawiającą przedmioty z efektami kształcenia należy stwierdzić, że nieprzypisano żadnej umiejętności jako z efektów kształcenia następującym przedmiotom: Własność intelektualna, Projektowanie procesów i systemów logistycznych, Technologie informacyjne, Filozofia, Socjologia może wskazywać na błąd w opracowaniu tego zestawienia. We wspomnianej macierzy przedmiotom Własność intelektualna, Technologie informacyjne, Filozofia nie przypisano efektów kształcenia, które wskazane zostały w sylabusie.

Analiza macierzy wskazuje również, że żadnych kompetencji społecznych nie uzyskują studenci na przedmiotach, dla których na praktycznym profilu studiów zalecane byłoby ich określenie: Wstęp do prawa, Rachunkowość podatkowa, Projektowanie procesów i systemów logistycznych, Logistyka małych i średnich przedsiębiorstw, Logistyka produkcji, Transport i elementy sieci logistycznych, Zarządzanie logistyczne w ochronie środowiska, Informatyka w zarządzaniu, Centra i klastry logistyczne, Rachunkowość sektora budżetowego, Finans przedsiębiorstwa II, Systemy informatyczne w logistyce, Źródła finansowania nowych przedsięwzięć, Uruchomienie biznesu, Rachunek kosztów i elementy rachunkowości zarządczej; Finans przedsiębiorstwa, Organizacja rachunkowości. Dokumentacja i plan kont.

Można przypuszczać, że uzyskiwanie co najmniej jednej z kompetencji społecznych i personalnych, wskazanych w uchwale Senatu UŁ z 17.09.2012 jest możliwe w przypadku każdego z przedmiotów przy stosowaniu adekwatnych metod kształcenia.

1.5

1.5.1.

Nie dotyczy ocenianego kierunku.

1.5.2

Program kształcenia w miarę równomiernie służy realizacji zamierzonych dla kierunku efektów kształcenia. W samej macierzy (matrycy) efektów są jednak pewne błędy, np. nie zaznaczono żadnego efektu z zakresu wiedzy, który byłby realizowany przez *wstęp do prawa*, a z sylabusu wynika, że głównie o dostarczenie wiedzy chodzi w tym przedmiocie, podobnie jest z *psychologią*. Z kolei *język obcy* według tej tablicy miałby nie służyć realizacji efektu U11, który dotyczy umiejętności formułowania wypowiedzi w języku obcym. To oczywiście zwykłe pomyłki i sylabusy wszystko wyjaśniają. Przyczyną tych pomyłek mogła jednak być pewna dowolność formułowania efektów dla przedmiotów (w sylabusach), bez nawiązywania do efektów kierunkowych. Może więc zabraknąć konsekwencji realizacji efektów kierunkowych, jeśli prowadzący zajęcia podporządkują się tylko sylabusom. Pewnych niedoskonałości, wynikających z opracowywania sylabusów bez nawiązywania do kontekstu, jest więcej. Niektóre treści, np. metody analizy finansowej, powtarzają się w kilku pokrewnych przedmiotach, np. *finanse przedsiębiorstwa*, *analiza i interpretacja sprawozdań finansowych*. Są też sylabusy niekompletne, np. bez opisu treści programowych lub metod weryfikacji efektów kształcenia. Zgodność treści programowych z praktycznymi zastosowaniami rozwiązań naukowych nie wywołuje zastrzeżeń.

Dobór treści kształcenia jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż w raporcie samooceny wizytowanej jednostki stwierdzono: „Przygotowując program zajęć uwzględniono potrzeby rynku pracy, dlatego też nadrzędnym celem kształcenia jest wypracowanie sylwetki absolwenta posiadającego praktyczną wiedzę niezbędną w pracy zawodowej”. Tymczasem w efekcie spotkania z pracodawcami nie udało się potwierdzić, że konsultowano z nimi program studiów. W strukturze organizacyjnej wizytowanej FUŁ nie funkcjonuje Biuro Karier, ani też inna jednostka, która prowadziłoby monitoring i analizę potrzeb rynku pracy.

Realia rynku pracy wymagają kształcenia w sposób mający na względzie możliwości znalezienia przez studenta miejsca pracy zgodnego z wykształceniem i wykonywania tej pracy jedynie po krótkim przeszkoleniu. Kształcenie bez diagnozy potrzeb rynku pracy może – szczególnie w przypadku obszarów administracyjno-geograficznych o niekorzystnej sytuacji na rynku pracy – prowadzić do „kształcenia bezrobotnych” o rozbudzonych aspiracjach, a w konsekwencji wzrostu frustracji i opuszczania społeczności przez jednostki bardziej przedsiębiorcze.

Z punktu widzenia stosowanych rozwiązań związanych z zakresem ocenianego kierunku warto zwrócić uwagę na problem (który ma być rozwiązany do października 2016 poprzez zakup 12 nowych komputerów) niekompatybilności przestarzałych komputerów z nowoczesnym oprogramowaniem stosowanym w logistyce.

1.5.3.

Kształcenie jest oparte na wykorzystaniu metod podających i aktywizujących, a w obu grupach także pracy własnej studenta. Proporcje i wzajemne uzupełnianie się tych metod wydają się raczej rozsądne. Praktyczne wykorzystanie metod aktywizujących, a zwłaszcza rozwiązywania zadań i studiów przypadków wydaje się nawet częstsze i bardziej efektywne niż w uczelniach, w których są większe grupy studenckie. Można jednak, na przykład w niektórych przedmiotach z grupy rachunkowości, dostrzec pewną nienowoczesność metod dydaktycznych (rozwiązywanie bardzo prostych zadań przy tablicy), ale kataryczne sądy na ten temat byłyby możliwe tylko w razie praktycznego poznania metod w pewnych sekwencjach przedmiotów, a na to nie ma warunków w czasie wizytacji. Możliwe jest bowiem rozpoczynanie od zajęć prowadzonych tradycyjnie, by ułatwić zrozumienie istoty zagadnień, a potem przejście do bardziej nowoczesnych metod. Niestety niektóre dostępne narzędzia informatyczne (pakiety Microsoft Dynamics AX i NAV) nie mogą być obecnie wykorzystywane ze względu na jakość posiadanych komputerów, ale w użyciu jest prostszy odpowiednik.

Metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się poprzez przygotowanie do zajęć dydaktycznych, przygotowanie prac zaliczeniowych oraz korzystanie z literatury, co potwierdzili studenci podczas odbytego spotkania z Zespołem Oceniającym PKA. Aktywizujące formy pracy realizowane są poprzez projekty grupowe, ćwiczenia, seminaria i praktyki, wymagane jest zaangażowanie studenta w zdobycie lub utrwalenie wiedzy oraz wykształcenie umiejętności praktycznych.

1.5.4.

Kształcenie na tym kierunku trwa 6 semestrów. Na studiach stacjonarnych w programie jest 2050 godzin zajęć i 184 punkty ECTS, a na niestacjonarnych 1266 godzin i 181 punktów ECTS. Ponadto w sylabusach przewidziano pracę własną studentów. Jest to na tle obserwowanej praktyki kierunków ekonomicznych normalna liczba semestrów, dość duża liczba godzin zajęć i pracochłonność wyrażona punktami ECTS nieco wyższa od wymaganej. Czas i rozkład zajęć umożliwia realizację efektów kształcenia i treści programowych.

1.5.5.

Punkty ECTS przypisywano zgodnie z zasadami i dobrze odzwierciedlają one nakład pracy studenta. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym to niektóre przedmioty kierunkowe, w tym praktyki, oraz wszystkie specjalnościowe. Ich wskazanie jest w pełni uzasadnione. Wiąże się z nimi 95 p. ECTS na studiach stacjonarnych i 91 na niestacjonarnych, czyli odpowiednio 52% i 50%.

1.5.6.

Na obu formach studiów w raporcie samooceny wskazano zajęcia do wyboru, którym odpowiada 80 p. ECTS. Są to moduły specjalnościowe i seminaria. Pewna możliwość wyboru dotyczy jednak także języka obcego, wychowania fizycznego i praktyk. Razem więc na studiach stacjonarnych do wyboru są zajęcia z 91 p. ECTS, a na niestacjonarnych z 89. To dużo więcej niż konieczne, ale jednak typowych wykładów do wyboru nie ma. To bardziej dowód kształcenia specjalnościowego niż elastycznego.

Na wizytowanym kierunku istnieje możliwość wyboru przedmiotów fakultatywnych. Studenci są informowani o tej możliwości przez nauczycieli akademickich, informacje te są również zawarte na stronie internetowej Filii UŁ. Studenci wybierają przedmioty obieralne w ramach modułu specjalnościowego. Wybór jakiego student dokonuje dotyczy specjalności oraz seminarium dyplomowego realizowanego w semestrach 4, 5, 6 toku studiów.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci pozytywnie ocenili możliwość realizacji przedmiotów obieralnych w ramach programu studiów. W ich ocenie stwarza on możliwość wyboru specjalności, która spełnia ich oczekiwania, a także poszerza ich zainteresowania zawodowe.

1.5.7

Dobór form zajęć jest zgodny z zamierzeniami dotyczącymi efektów kształcenia. Małe grupy studenckie umożliwiają jednak prowadzenie wykładów z wykorzystaniem metod aktywizujących. W efekcie udział zajęć aktywizujących i praktycznych jest większy niżby to wynikało z formalnego podziału na ich rodzaje. To poprawia zwłaszcza możliwość realizacji efektów z grup umiejętności i kompetencji społecznych. Rzadziej stawia także studentów wobec konieczności samodzielnego opanowywania umiejętności, a wymagania dotyczące wiedzy nie są wysokie, dzięki czemu studia stają się dość łatwe. Kształcenia na odległość się nie prowadzi.

W opinii studentów dobór form i proporcja liczby godzin poszczególnych zajęć jest odpowiednia. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA stwierdzili, że liczba osób uczestniczących w poszczególnych formach zajęć jest odpowiednia i pozwala na realizację założonych efektów kształcenia. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci specjalności finanse i rachunkowość wskazali, że w ich ocenie zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym nie odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności związanej z ich pracą zawodową. W ich opinii niektóre formy zajęć nie przyczyniają się do osiągnięcia umiejętności praktycznych niezbędnych na rynku pracy. Studenci chętnie uczestniczyliby w większej ilości zajęć hospitacyjnych. Natomiast studenci specjalności logistyka byli zadowoleni zarówno z organizacji, jak i warunków prowadzenia przedmiotów praktycznych.

W wizytowanej jednostce liczebność grup w przypadku większości zajęć nie stanowi utrudnienia w osiąganiu założonych efektów kształcenia. Wyjątkiem są zajęcia w pracowniach komputerowych, podczas których studenci są czasem zmuszeni przynosić własne komputery, albo pracować po dwie osoby przy jednym stanowisku – informacja z wypowiedzi wykładowcy. W opinii studentów większość zajęć ma charakter wykładowy (jednokierunkowy, jeśli chodzi o komunikację). Możliwości bezpośredniego wykonywania czynności praktycznych przez studentów są uzależnione również od specjalizacji – jest to łatwiejsze w przypadku studentów rachunkowości niż logistyki. Ponadto, wątpliwe wydaje się uznanie za zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem

zawodowym służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych zajęć dotyczących np. Polityki ekonomicznej. Na ich praktyczny charakter nie wskazuje również sylabus i wskazane w nim efekty kształcenia.

1.5.8.

Praktyki zawodowe czterotygodniowe zaplanowano na semestr 4. Organizuje się je w sposób wykluczający kolizję z innymi zajęciami. Zasady odbywania praktyk określają zarządzenia Rektora i Regulamin Praktyk Studenckich. Przebieg praktyk nadzoruje i praktyki zalicza Opiekun powołany przez Dyrektora Instytutu. Dzięki bardzo dobrym kontaktom kadr Wydziału z otoczeniem gospodarczym i społecznym są dostępne miejsca praktyk stwarzające warunki realizacji ich efektów.

Praktyki zawodowe stanowią integralną część procesu kształcenia. Zasady organizacji i odbywania praktyk studenckich określa m.in. zarządzenie Rektora UŁ nr 59 z dnia 28 kwietnia 2015 roku w sprawie organizacji studenckich praktyk zawodowych w Uniwersytecie Łódzkim, uchwała nr 2/09/2015/JTiRG Rady Instytutu Turystyki i Rozwoju Gospodarczego w Filii UŁ w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 25 września 2015 w sprawie Regulaminu Praktyk Studenckich w Filii Uniwersytetu Łódzkiego w Tomaszowie Mazowieckim na kierunku zarządzanie. Informacje o efektach kształcenia zakładanych dla praktyk i zasadach ich weryfikacji dostępne są dla studentów na stronie internetowej Filii UŁ. Należy wskazać, że w załączonych dokumentach brakuje załącznika nr 1 Ramowego programu praktyk zawodowych na kierunku zarządzanie w Filii UŁ w Tomaszowie Mazowieckim.

Za spójność programu praktyki z założonymi efektami kształcenia, organizację praktyk i opiekę nad nimi odpowiada Opiekun zawodowych praktyk studenckich. Praktyka studencka musi zostać zrealizowana i zaliczona przed końcem semestru, w którym zgodnie z planem studiów przewidziano jej wykonanie. Decyzję o wyborze miejsca praktyki podejmuje student w konsultacji z Opiekunem. Uczelnia nie ma opracowanej listy miejsc oferowanych do odbycia praktyk, jednak zarówno studenci, jak i Władze podkreślają, że w przypadku, kiedy student ma trudności ze znalezieniem odpowiedniego miejsca może liczyć na pomoc ze strony Uczelni. Studenci podkreślili, że ta forma oferowanego wsparcia jest dla nich odpowiednia, a indywidualny dobór placówki pozwala im na odbycie praktyki zawodowej w dogodnym dla nich miejscu. Podstawą formalną zaliczenia praktyki jest przedstawienie wypełnionego dziennika praktyk.

Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA podkreślili, że praktyka zawodowa spełnia ich oczekiwania, a proces organizacji praktyk działa prawidłowo. Zauważyli oni jednak, że nabycie umiejętności zależy przede wszystkim od miejsca, gdzie odbywają praktyki. Istotne jest, aby przed wydaniem zgody na odbycie praktyki zawodowej w danym miejscu należy zeweryfikować placówkę pod względem ukierunkowania na przyszłą pracę zawodową.

Wątpliwości budzi przypisana liczba punktów ECTS przypisana do praktyki zawodowej, która wynosi 1. Istnieje obawa, że przypisana liczba punktów ECTS jest zbyt mała, co jest niewspółmierne z nakładem pracy własnej studenta. Zaleca się weryfikację czasu pracy studenta poświęconą na realizację praktyki zawodowej oraz jej zaliczenie.

Jednostka współpracuje z firmami, w których część studentów odbywa praktyki, jednak ich liczba jest niewystarczająca w odniesieniu do liczby studentów.

Podczas spotkania ze studentami (byli przedstawiciele każdego rocznika, łącznie kilkadziesiąt osób) żaden z uczestników nie zadeklarował, że korzystał z pośrednictwa uczelni w znalezieniu miejsca praktyk.

Efekty kształcenia dla praktyk zawodowych są określone w sylabusie i przy założeniu, że są osiągalne można stwierdzić, że dobrze przygotowują studentów do pracy zawodowej. Niestety założenie takie jest bezpodstawne ponieważ jedyną formą weryfikacji osiągania efektów kształcenia jest dziennik praktyk. W odniesieniu do kompetencji społecznych – wartościowa byłaby ocena osoby odpowiedzialnej za opiekę nad studentem podczas odbywania praktyki. Ostatni postulat jest szczególnie uzasadniony ponieważ studenci na spotkaniu deklarowali, że nigdy nikt nie wizytował ich w miejscu odbywania praktyk zawodowych.

1.5.9.

Umędzynarodowienie kształcenia na ocenianym kierunku praktycznie nie istnieje. Wynika to z niewielkiej liczby studentów, napiętego budżetu, ale także z niechęci studentów niestacjonarnych do

korzystania z istniejących możliwości, bo to koliduje z ich obowiązkami pozauczełnianymi.

Obecnie na kierunku zarządzanie nie są prowadzone zajęcia w językach obcych, Władze Instytutu nie planują również wprowadzenia takich zajęć. Dodatkowo studenci nie wyrazili chęci uczestniczenia w nich. Natomiast podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci pozytywnie ocenili jakość lektoratów.

W wizytowanej jednostce nie stwierdzono działań wskazanych w punkcie 1.5.9. Wiedza studentów nt. możliwości uczestniczenia w międzynarodowych programach była śladowa. Poza lektoratami żadne zajęcia nie odbywają się w obcym języku.

1.6.

1.6.1.

Problem doboru kandydatów praktycznie nie istnieje. Studiować mogą wszyscy spełniający warunki wynikające z zasad ogólnych, a zwłaszcza posiadający świadectwo maturalne. Nie ma więc problemu ewentualnej nierówności szans związanych z przyjmowaniem na studia.

Warunki i tryb rekrutacji na studia reguluje załącznik do uchwały nr 354 Senatu UŁ z dnia 12 maja 2014 roku ze zm. w sprawie "Zasad przyjęć na pierwszy rok studiów pierwszego stopnia, drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich w Uniwersytecie Łódzkim na rok akademicki 2015/2016", która przyjęta została zgodnie z art. 169 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Szczegółowe zasady oraz procedury rekrutacji są powszechnie dostępne na stronie internetowej w oddzielnej zakładce przeznaczonej dla kandydatów na studia. Zawierają one w szczególności informacje o zasadach rekrutacji i wymaganych dokumentach oraz jej harmonogramie. Rejestracja kandydatów odbywa się w formie elektronicznej. Zawarte procedury są przejrzyste i uwzględniają zasadę równych szans, a także nie wprowadzają dyskryminacji dla żadnej z grup kandydatów.

Na podstawie wyżej wymienionej uchwały, a także opinii studentów przedstawionych podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA należy stwierdzić, że procedura rekrutacyjna jest przejrzysta i obiektywna. Dodatkowo z punktu widzenia studentów liczba przyjmowanych kandydatów jest adekwatna do potencjału dydaktycznego Jednostki.

1.6.2.

Na ocenianym kierunku obowiązują takie same zasady postępowania w sprawie efektów uczenia się poza systemem studiów, jak na całym Uniwersytecie Łódzkim. Są to zasady dobrze opracowane, ale na ocenianym kierunku jeszcze ich nie wdrożono. Trwają prace na szczegółami organizacyjnymi.

1.7.

1.7.1

System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia osiągniętych przez studenta i absolwenta jest spójny i zgodny z wymogami wynikającymi z opisu efektów. W praktyce jednak dość często wymagania są niskie, sprawdzanie koncentruje się na wiedzy, a umiejętności i kompetencje społeczne są rzadziej oceniane. Na niskie wymagania wskazują choćby niepodobne do normalnych rozkłady ocen. W ostatniej sesji było piętnastokrotnie więcej ocen bardzo dobrych niż niedostatecznych. Także prace dyplomowe często nie skupiają się na problemach do rozwiązania, a więc nie służą weryfikacji umiejętności czy kompetencji społecznych. Są bardzo rozbudowane w częściach opartych na literaturze i opisowe w swym charakterze. Znamienne też, że wręcz dominuje ta sama para promotor-recenzent i nikt z nich nie posiada tytułu naukowego lub stopnia naukowego doktora habilitowanego doktora habilitowanego.

Dobór metod nauczania uzależniony jest od rodzaju prowadzonych zajęć oraz indywidualnego wyboru poszczególnych nauczycieli akademickich. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia, zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA, są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia i uwzględniają zasady sprawiedliwości, równych szans, a także są pomocne w procesie uczenia się. W ich opinii metody weryfikacji są nastawione na proces uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie oraz ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Również organizacja procesu dyplomowania nie budzi wątpliwości wśród studentów. Zdaniem studentów uczestniczących w seminariach dyplomowych są one prowadzone na odpowiednim poziomie merytorycznym. Podczas pisania pracy dyplomowej promotor czuwa nad realizacją założonych efektów kształcenia. Plan studiów umożliwia skoncentrowanie się studenta na

wybranych przez siebie zagadnieniach specjalnościowych, które realizuje do końca studiów.

Metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia wskazane w sylabusach są w niektórych przypadkach sformułowane ogólnikowo, np. metoda ćwiczeniowa, ćwiczenia. W innych są nieprecyzyjne, np. „Przedmiot w części ćwiczeniowej zajmuje się aspektami praktycznymi dotyczącymi analizy procesów produkcyjnych, zapotrzebowania na urządzenia, pracowników i wykorzystanie systemów produkcyjnych” bez wskazania stosowanych metod. Czasem brakuje wskazania metod oceniania (np. Rachunkowość podatkowa, Biznes plan). Najbogatszy zakres metod sprawdzania i oceniania efektów kształcenia zawarto w sylabusach opracowanych przez dr Żelazną – Jochim.

Wnioski z wizytacji zajęć potwierdzają, że stosowanie metod sprawdzania i oceniania, które byłyby efektywne i adekwatne do efektów kształcenia zależy od prowadzącego, a nie od przedmiotu. Sposób prowadzenia przedmiotu „Uruchamianie biznesu” nie aktywizował studentów w stopniu większym niż ma to miejsce na lekcjach w szkole (dyktowanie, pisanie na tablicy). W przypadku zajęć „Funkcjonowanie spółki publicznej na rynku kapitałowym” zajęcia były prowadzone w sposób angażujący studentów – prezentacja przygotowana przez studentki, case study, stawianie pytań, dyskusja, szukanie przykładów.

Weryfikacja efektów kształcenia wskazanych w sylabusie do praktyk zawodowych jedynie w oparciu o dziennik praktyk, który nie odnosi się do efektów kształcenia rodzi wątpliwości co do wystarczającej efektywności takiej formy ich oceniania.

Warto podkreślić i pozytywnie ocenić przygotowywanie przez studentów prac dyplomowych w oparciu o działalność istniejących przedsiębiorstw.

1.7.2.

System jest przejrzysty, ale poziom wymagań i skupienie na ocenie wiedzy nie nadają mu waloru dobrego weryfikatora efektów kształcenia. Można i należy go doskonalić wprowadzając sprawdzanie umiejętności i niektórych kompetencji społecznych poprzez częstsze stosowanie w zestawach instrumentów kontrolnych i na zajęciach rozwiązywania zadań, analiz przypadków, inscenizowanych problemów i dyskusji, projektów itp.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA system sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty. Dostępny jest on w sylabusach, przedstawiany jest na pierwszych zajęciach dydaktycznych w semestrze i realizowany przez cały okres zajęć. Studenci zwrócili uwagę na fakt, iż system zapewnia rzetelność oceny, porównywalność wyników oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

3. Uzasadnienie

- Jest dość dużo niedoskonałości szczegółowych dotyczących programu studiów, jego podporządkowania opisowi efektów kształcenia, weryfikacji efektów kształcenia i weryfikacji efektów kształcenia.

- Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały, a także umożliwiający weryfikację ich osiągnięcia. W opinii studentów metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się poprzez przygotowanie zajęć dydaktycznych, realizację prac zaliczeniowych oraz korzystanie z literatury obowiązkowej i uzupełniającej. Studenci kierunku zarządzanie mają możliwość indywidualizacji programu kształcenia poprzez przedmioty obieralne. W ramach programu studiów realizowane są obowiązkowe praktyki zawodowe, dla których zostały określone efekty kształcenia.

- Zasady rekrutacji na studia stopnia są przejrzyste i uwzględniają zasadę równych szans, a także w opinii studentów zapewniają właściwą selekcję kandydatów. O zakwalifikowaniu na studia decyduje konkurs świadectw maturalnych.

- Stosowane metody sprawdzania i weryfikowania efektów kształcenia są zdaniem studentów adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów system sprawdzania i weryfikowania efektów kształcenia jest przejrzysty i rzetelny. System oceny przedstawiany jest na pierwszych zajęciach dydaktycznych z danego przedmiotu.

4. Zalecenia

- Należy usunąć powtórzenia z programu studiów, we wszystkich sylabusach pokazać związki z efektami dla kierunku, a także treści programowe i metody weryfikacji osiągnięć studentów. Należy

także zadbać o problemowy charakter prac dyplomowych i wykorzystanie ich do weryfikacji zadeklarowanych umiejętności. Należy więcej wymagać od studentów i bardziej różnicować oceny ich osiągnięć.

- Unowocześnienie infrastruktury w sposób umożliwiający korzystanie z aktualnie stosowanych ICT w poszczególnych branżach istotne jest dopracowanie treści programowych w przypadku specjalizacji: logistyka. Zajęcia na tej specjalizacji mogłyby być wzbogacone o przedmioty odnoszące się np. do zarządzania łańcuchem dostaw, budowania relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym czy szeroko pojętego CSR.

- Ze względu na profil praktyczny wizytowanego kierunku rekomenduje się stosowanie w szerszym zakresie metod i technik dydaktycznych nastawionych na zdobywanie praktycznych umiejętności.

- Warto dobrać metody weryfikacji osiągania przez studentów efektów kształcenia podczas praktyk zawodowych, np. opracować formularz stanowiący element dziennika praktyk, w którym opiekun w firmie/instytucji, w której odbywa się praktyka oceniał poziom osiągnięcia poszczególnych efektów kształcenia. Jednym z możliwych rozwiązań jest takie, w którym opiekun w zakładzie pracy określałby poziom osiągnięcia poszczególnych efektów, które określono dla praktyk, a opiekun uczelniany weryfikował to np. poprzez losowe hospitacje, kontrole telefoniczne, a przede wszystkim rozmowę ze studentem podczas zaliczenia lub poprzez realizację zadań/ćwiczeń.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy, który zapewnia realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku, lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu praktycznym, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku. *

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, w tym zajęcia warsztatowe, są prowadzone na ocenianym kierunku przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie. *

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych, zawodowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

1. Ocena kryterium 2 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi..

2.1

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymaganiom określonym w przepisach prawa. Analiza spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego obejmuje posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich, a także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim, złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów oraz ich zatrudnienie Uczelni.

Minimum kadrowe powinno spełniać warunki określone w rozporządzeniu stanowiącym poz. 4 Załącznika nr 1 raportu. W związku z powyższym do minimum kadrowego kierunku zarządzanie prowadzonego na poziomie studiów I stopnia o profilu praktycznym zalicza się 10 osób (2 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 8 doktorów), gdyż posiadają zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie dyscyplin naukowych, do których odnoszą się

efekty kształcenia określone dla tego kierunku, a także doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Stanowi to spełnienie wymagań określonych w § 12 ust 1 i 2 rozporządzenia, o którym mowa.

W minimum kadrowym 7 osób ma dorobek naukowy z dyscypliny nauki o zarządzaniu, a 1 z dyscypliny naukowej finanse, 5 posiada doświadczenie praktyczne.

Osoby zaliczone do minimum kadrowego zostały zatrudnione w Uczelni w pełnym wymiarze czasu pracy, a zatem spełnione zostały wymagania określone w § 13 ust. 1 rozporządzenia, o którym mowa powyżej oraz w art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, iż wszyscy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 tego rozporządzenia.

W wyniku weryfikacji akt osobowych osób stanowiących minimum kadrowe stwierdza się, iż wszystkie teczki zawierają dokumentację poświadczającą uzyskanie stopni i tytułów naukowych. Dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy (mianowania i umowy o pracę) zawierają informacje o Uczelni, jako podstawowym miejscu pracy zgodnie z art. 119 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

W związku z analizą dokumentacji, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego stwierdzono, iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają także warunki określone w art. 112a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, co potwierdzają również dane zawarte w „Zintegrowanym systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on”.

Oceniany kierunek *zarządzanie* został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych, dyscyplin: nauki o zarządzaniu oraz finanse. Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku powinien zatem spełniać wymagania określone w § 17 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia określonego w poz. 4 Załącznika nr 1 raportu. Na ocenianym kierunku studiuje 166 osoby, a do minimum kadrowego zaliczono 10 osób. Stosunek ten wynosi więc 1:17 przy obowiązującym nie mniejszym niż 1:120 – dla kierunków studiów w obszarze nauk społecznych, zatem wymagania w tym zakresie zostały spełnione.

Jednostka wskazała do minimum kadrowego 10 nauczycieli akademickich w tym:

- 1 profesora doktora habilitowanego nauk ekonomicznych,
- 1 doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w zakresie nauki o zarządzaniu,
- 4 doktorów nauk ekonomicznych,
- 2 doktorów nauk technicznych,
- 1 doktora nauk matematycznych,
- 1 doktora nauk prawnych.

Zespół Oceniający po zapoznaniu się z informacjami dotyczącymi dorobku naukowego i doświadczenia zawodowego wskazanych do minimum pracowników uznał, iż w miejsce brakującego do minimum jednego pracownika samodzielnego można zaliczyć dwóch doktorów posiadających doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie kształcenia dla tego kierunku (art. 9a pkt 2 Ustawy).

Zaliczeni do minimum kadrowego samodzielnymi nauczyciele akademicy oraz 5 doktorów posiadają publikacje wskazujące iż obszarem ich zainteresowań naukowych są zagadnienia związane z dyscypliną nauki o zarządzaniu: zarządzanie przedsiębiorstwem, bankami, jednostkami samorządu terytorialnego, centrami logistycznymi, logistyką, jakością, personelem, komunikacją w biznesie. Zainteresowania naukowe jednego doktora mieszczą się w dyscyplinie finanse. Jeden pracownik samodzielny i 6 doktorów posiadają doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku. Doświadczenie to zdobyli odbywając staże zawodowe w przedsiębiorstwach, biorąc aktywny udział w realizacji projektów współfinansowanych przez UE, pełniąc funkcje ekspertów ministerstw, PARR, firm konsultingowych, członków rad nadzorczych, a także w toku pracy zawodowej w urzędzie miasta itp.

Można więc stwierdzić, że liczba i struktura kwalifikacji 10 zaliczonych do minimum kadrowego pracowników realizuje wymagania określone dla ocenianego kierunku, którego efekty kształcenia o profilu praktycznym przypisano do dwóch dyscyplin nauki o zarządzaniu oraz finanse.

2.2

Zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku prowadzą pracownicy zaliczeni do minimum kadrowego

oraz 5 dodatkowo zatrudnionych pracowników (jeden doktor nauk ekonomicznych, dwóch magistrów WF, dwóch magistrów filologii angielskiej i germańskiej).

Zaliczeni do minimum kadrowego pracownicy ze stopniem doktora, z nielicznymi tylko wyjątkami, prowadzą 5-16 różnych tematycznie wykładów i ćwiczeń, a ich obciążenia dydaktyczne są bardzo duże i wynoszą 500-800 godzin. W tej sytuacji trudno ocenić, w jakim stopniu tematyka prowadzonych zajęć jest zgodna z dorobkiem naukowym, publikacjami i doświadczeniem dydaktycznym poszczególnych pracowników. Warto jednak nadmienić, że zajęcia o profilu praktycznym z przedmiotów informatyka w zarządzaniu, zarządzanie jakością, zarządzanie projektami, biznes plan, analiza portfela inwestycyjnego prowadzą nauczyciele posiadający doświadczenie praktyczne. Z Raportu Samooceny oraz rozmów z pracownikami wynika, że w procesie dydaktycznym nie uczestniczą reprezentanci praktyki gospodarczej.

Analiza doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią przez osoby prowadzące zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym nie pozwala stwierdzić, że większość z nich posiada doświadczenie odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć. Przykładowo dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe dr B. Andrzejczak nie wskazuje na znajomość problematyki zachowań organizacyjnych (taki przedmiot prowadzi). Z dostarczonych informacji wynika, że dr Andrzejczak specjalizowała się w zagadnieniach inwestycji zagranicznych i rozwoju logistyki.

Natomiast jedna z osób najbardziej obciążonych dydaktyką na FUŁ, dr Żelazna-Jochim zajmowała pod koniec lat 90. przez rok Samodzielne stanowisko do spraw promocji planowanych działań inwestycyjnych w gminie Łódź, w latach 1998-2001 Samodzielne stanowisko do spraw m.in.: organizacji pracy oraz reprezentowania wiceprezydenta, a w latach 2001-2007 Stanowisko do spraw opracowywania i wdrażania założeń strategicznych miasta. Okres ten można niewątpliwie uznać za „znaczący”, ale zajmowane stanowiska nie wskazują na posiadanie doświadczenia adekwatnego np. do prowadzenia zajęć: Podstawy marketingu, Badania marketingowe, Podstawy zarządzania zasobami ludzkimi czy Logistyka międzynarodowa.

W przypadku osób, które posiadają doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią trudno mówić o „znaczącym” doświadczeniu (czasem ograniczonym do roku lub do uczestnictwa w jednym projekcie). Osoby o największym doświadczeniu zawodowym zdobytym poza uczelnią są obciążone prowadzeniem bardzo wielu zajęć (np. 17 przedmiotów, w tym 14 obejmuje wykłady i ćwiczenia, + seminaria magisterskie i do niedawna pełnienie funkcji opiekuna praktyk).

2.3

Dla 7 zaliczonych do minimum nauczycieli akademickich Filia stanowi podstawowe miejsce pracy. W prowadzonej polityce kadrowej brak środków wspierających motywację i rozwój pracowników. W badanym okresie tylko dwóch pracowników uzyskało dofinansowanie udziału w konferencjach organizowanych przez Politechnikę Łódzką i St. Mary University w Londynie, 6 wsparcie przy publikacji artykułów naukowych.

3.. Uzasadnienie

Jednostka prowadząca oceniany kierunek spełnia kryteria minimum kadrowego dla ocenianego kierunku na wymaganym poziomie bez żadnych rezerw kadrowych. Zaliczeni do minimum kadrowego doktorzy prowadzą zbyt wiele różnych przedmiotów, ich obciążenie dydaktyczne jest bardzo duże, co zagraża jakości prowadzonych zajęć i negatywnie wpływa na możliwości rozwoju naukowego.

4. Zalecenia:

- 1) zwiększyć liczbę samodzielnych nauczycieli akademickich,
- 2) doprowadzić do większej koncentracji tematyki zajęć prowadzonych przez poszczególnych pracowników i jej powiązania z ich zainteresowaniami naukowymi i posiadanym doświadczeniem praktycznym,
- 3) rozważyć możliwość prowadzenia zajęć kształtujących umiejętności studentów przez praktyków z otoczenia biznesowego Fili,
- 4) wprowadzić metody i techniki kształcenia na odległość lub blended learning, co pozwoli zmniejszyć zbyt duże obciążenia dydaktyczne doktorów.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia.

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, a także w celu pozyskiwania kadry dydaktycznej posiadającej znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. *

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena kryterium 3 - znacząco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1

Informacja zawarta w raporcie samooceny nie wskazuje na współpracę jednostki z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie określania efektów kształcenia, ich weryfikacji oceny stopnia ich osiągania. Nie wskazują na to również wnioski ze spotkania z nimi. Także analiza dostarczonej dokumentacji nie dowodzi prowadzenia takiej współpracy.

W raporcie samooceny wymieniono 19 instytucji, podmiotów i organizacji, w tym 10 przedsiębiorstw. Uczestnicy spotkania reprezentowali w większości sektor publiczny (władze i jednostki podległe samorządowi powiatu, miasta i gminy). Sektor prywatny reprezentowany był przez przedstawicieli dwóch podmiotów z branży logistycznej, w tym tylko w jednym odbywają się praktyki. Zawarte w RS stwierdzenie: „Relacje Filii z otoczeniem polegają na nawiązywaniu i utrzymywaniu partnerskich stosunków z organizacjami komercyjnymi i publicznymi” (s. 46) pokrywa się z wnioskami ze spotkania z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych – współpraca ma charakter partnerski, a nie merytoryczny.

Za pozytywne rozwiązanie należy uznać współpracę jednostki z firmą FM Logistic w zakresie skoordynowania planu zajęć na uczelni z czasem pracy w tej firmie. Firma ta, ze względu na międzynarodowy charakter, współpracuje z wieloma szkołami wyższymi, ponieważ jest to element jej polityki związanej z employer brandingiem.

Na uwagę zasługuje współpraca między ZUS i Towarzystwem Banków Polskich a szkołami wyższymi, w tym UŁ, jednak jej pozytywne efekty w postaci wypracowanego programu kształcenia nie obejmują ocenianej jednostki. **Rekomendacja:** warto podjąć starania o udostępnienie nagrań z wykładów prowadzonych w ramach tego programu lub o wprowadzenie rozwiązań opartych o streaming UŁ.

W opinii Pełnomocnika Rektora UŁ ds. Filii w TM (prof. dr. hab. Zbigniew Rau) kontakty z otoczeniem społeczno-gospodarczym są bardzo intensywne, ale niesformalizowane. Wśród działań mających na celu angażowanie przedstawicieli otoczenia społecznego, gospodarczego i kulturalnego, a również – jak się okazało – politycznego, jest zapraszanie osób ze świata biznesu i polityki na gościnne wykłady. Okazało się jednak, że wykłady te są raczej skierowane do studentów innych kierunków.

Przed wszystkim należy stwierdzić, że uczestniczący w spotkaniu interesariusze nie deklarowali, że współpracują z ocenianą jednostką (filia) w zakresie określania efektów kształcenia, nie mają też bezpośredniego wpływu na tworzenie programów studiów czy proces kształcenia. Nie zasiadają również w organach decyzyjnych kierunku.

Należy docenić prospołeczną działalność Filii UŁ, ale jej efekty nie przekładają się na podnoszenie jakości kształcenia, czy osiąganie efektów kształcenia istotnych z punktu widzenia potrzeb rynku pracy.

Z punktu widzenia zakresu kryterium oceny przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego nie uczestniczą w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji. W przypadku organizacji praktyk zawodowych ich udział jest – jak wynika z rozmów i dokumentacji – ograniczony do umożliwienia odbycia praktyk zawodowych, bez angażowania się w określanie efektów kształcenia, czy wsparcie w ocenie stopnia ich osiągnięcia.

3.2

Porozumienia zawarte przez Filię UŁ z interesariuszami mają charakter bardzo „uniwersalny”, tzn. wszystkie listy intencyjne niezależnie czy podpisane są z podmiotami prywatnymi czy instytucjami publicznymi obejmują ten sam zakres deklarowanej współpracy. Z przedstawionej dokumentacji wynika, że intensywne działania na rzecz nawiązania współpracy z podmiotami zewnętrznymi władze Filii podjęły 12 grudnia 2013 r. Wysłano wówczas 18 propozycji współpracy i podpisania listów intencyjnych dotyczących współpracy na zasadzie sponsora tytularnego. W dokumentacji brakuje odpowiedzi na przesłane propozycje – należy zatem wnioskować, że współpracy takiej nie udało się nawiązać. Udostępniono również 2 pisma z 2012 r, skierowane do dyrektora banku PEKAO S.A. oraz do starosty opoczyńskiego o przyjęcie studentów na praktyki. Dołączono jednak tylko jedną odpowiedź (pozytywną) przesłaną z PEKAO S.A.

3. Uzasadnienie

Działania Filii skupiają się raczej na obszarze promocji i rekrutacji przyszłych studentów i swego rodzaju działalności prospołecznej (Tomaszowski UTW), współpracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi i gimnazjami. Nawiązanie współpracy z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym prowadzące do formułowania merytorycznych i konstruktywnych wniosków stanowić może impuls wzmacniający pozycję Filii, nie tylko jako ośrodka społeczno-kulturalnego i opiniotwórczego, ale przede wszystkim, jako źródła kadr posiadających wiedzę, umiejętności i kompetencje poszukiwane i doceniane przez pracodawców.

W przypadku ocenianej jednostki trudno mówić o znacznej współpracy z otoczeniem gospodarczym. Jest ona ograniczona do przyjmowania praktykantów przez firmy logistyczne, ewentualnie przyjmowanie wizyt studyjnych (wizytacji). Współpraca z instytucjami związanymi z sektorem publicznym jest nieco szersza: praktyki i realizacja badań (opracowywanie strategii), jednak nie jest jasne, czy i w jakim zakresie uczestniczyli w tych działaniach studenci. FUŁ, w przypadku kierunku zarządzanie, które obejmuje szeroki zakres działalności podmiotów, organizacji i instytucji, mogłaby nawiązać współpracę z wieloma podmiotami niekoniecznie działającymi tylko w obszarze logistyki czy rachunkowości.

4. Zalecenia

Zaangażowanie do współpracy w celu określania efektów kształcenia, weryfikacji i stopnia ich realizacji czy organizacji praktyk zawodowych może obejmować również przedstawicieli MŚP, organizacji pracodawców, którzy na zasadzie organizacji parasolowej mogą ułatwiać dotarcie do innych podmiotów gospodarczych.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, w tym do liczby studentów. Jednostka zapewnia bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu, umożliwiającą uzyskanie umiejętności zgodnych z aktualnym stanem praktyki związanej z ocenianym kierunkiem studiów oraz dostęp studentów do laboratoriów w celu wykonywania prac wynikających z programu studiów. *

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki. *

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena kryterium 4 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1

Filia Uniwersytetu Łódzkiego dysponuje bazą dydaktyczną zlokalizowaną w jednym budynku. Powierzchnia całkowita budynku wynosi 2473 m². W budynku tym znajdują się następujące, wykorzystywane w dydaktyce pomieszczenia: 3 aule o łącznej liczbie 396 miejsc, 7 sal wykładowych po 46-70 miejsc, 1 sala seminaryjna z 25 miejscami, 2 pracownie komputerowe o łącznej liczbie 43 stanowisk, biblioteka, pokoje administracji.

Aule wyposażone są w zamontowane na stałe projektory multimedialne oraz nagłośnienie. We wszystkich salach, z wyjątkiem sali seminaryjnej, znajdują się projektory multimedialne i tablice. W pracowniach komputerowych znajdują się 43 komputery stacjonarne z zainstalowanym systemem operacyjnym Microsoft Windows. Dodatkowo, dla wykładowców są dostępne 3 przenośne projektory oraz 7 laptopów.

Pracownicy i studenci mają zapewniony dostęp do sieci szerokopasmowej poprzez połączenie z siecią WiFi oraz do systemu USOS.

Baza ma udogodnienia dla osób niepełnosprawnych: platforma, podjazd, miejsca parkingowe, toalety.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci pozytywnie ocenili infrastrukturę dydaktyczną wykorzystywaną do potrzeb kształcenia na wizytowanym kierunku. Baza dydaktyczna z punktu widzenia studentów dostosowana jest do form zajęć i w ich ocenie pozwala na uzyskanie zakładanych efektów kształcenia. W budynku istnieje możliwość korzystania z bezpłatnego internetu Wi-Fi. Studenci uczestniczą w zajęciach w komfortowych warunkach, sale są duże, przestrzenne i odpowiednio wyposażone. Jedyną wątpliwość wśród studentów wzbudziła pracownia komputerowa, gdzie w ocenie studentów wykorzystywany sprzęt jest przestarzały.

W opinii Zespołu Oceniającego PKA nie można jednoznacznie ocenić zaplecza infrastruktury i wyposażenia instytucji, w których prowadzone są praktyki zawodowe. Samodzielny dobór miejsc praktyk uniemożliwia tę weryfikację. Należy jednak wskazać, że studenci obecni na spotkaniu nie zauważyli problemu nieodpowiedniego wyposażenia miejsc, gdzie odbywają praktyki. Uwzględnili, że umożliwiają im one zrealizowanie zakładanych efektów kształcenia.

Ze względu na relatywnie niewielką liczbę studentów powierzchnia i liczba sal dydaktycznych, a także ich wyposażenie jest dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku. Studenci obecni na spotkaniu z członkami Zespołu Oceniającego PKA stwierdzili, że spośród dwóch dostępnych pracowni komputerowych tylko jedna jest wyposażona w sposób umożliwiający efektywną pracę na nich. Wskazywali na przestarzały sprzęt i wolne łącze internetowe. Studenci stwierdzali również, że większość zajęć ma charakter wykładowy, tzn. charakteryzujący się jednokierunkową komunikacją.

4.2

Filia posiada własną bibliotekę. Księgozbiór liczy około 13,5 tys. woluminów i obejmuje podstawowe pozycje literaturowe wskazane w sylabusach przez pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku. Pracownik biblioteki dokonuje kwerendy nowości wydawniczych w księgarniach internetowych i decyduje o zakupie najnowszych wydań podręczników akademickich najczęściej wykorzystywanych przez wykładowców i studentów. Studenci mogą zamawiać książki z Biblioteki Filii korzystając z katalogu on-line. Mają także dostęp do baz danych Biblioteki UŁ i Biblioteki Wydziału Zarządzania UŁ.

W stałej prenumeracie Biblioteki znajdują się następujące potrzebne studentom i pracownikom kierunku „zarządzanie” czasopisma: „Logistyka”, „Marketing i Rynek”, „Przegląd Organizacji”, „Rachunkowość”, „Miesięcznik Kapitałowy”, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”.

W Bibliotece znajdują się 4 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu przeznaczone dla studentów. Godziny otwarcia Biblioteki są dostosowane do planu zajęć studentów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Studenci mogą korzystać z zasobów biblioteki w Tomaszowie Mazowieckim. Ponadto studenci Filii UŁ mają możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego oraz Biblioteki Wydziału Zarządzania UŁ.

Powierzchnia biblioteki obejmuje pomieszczenia: wypożyczalnię, magazyn książek, czytelnię (20 miejsc), pokój pracowniczy. Biblioteka posiada ogólnie 7 (w tym 4 dla studentów) stanowisk komputerowych (do obsługi wypożyczeń, wyszukiwania dokumentów, katalogowania zbiorów oraz z

dostępem do Internetu). Godziny otwarcia biblioteki dostosowane są do planu zajęć studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

W opinii studentów Biblioteka zapewnia im dostęp do informacji prawnej Lex Omega i baz danych Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego. Użytkownicy mają możliwość rezerwowania, zamawiania, wypożyczania i samodzielnego przedłużania wypożyczonych zbiorów. Z punktu widzenia studentów Filia UŁ zapewnia im odpowiedni dobór pozycji literaturowych w bibliotekach, właściwe udostępnianie zbiorów i usługi informacyjne zgodne z profilem studiów.

4.3

Na wizytowanym kierunku studiów nie jest prowadzone kształcenie na odległość. Nauczyciele akademicki udostępniają studentom materiały dydaktyczne, przesyłając je pocztą elektroniczną na adresy poszczególnych grup studenckich.

3. Uzasadnienie

Baza dydaktyczna w pełni zapewnia realizację założonych efektów kształcenia. Dotyczy to zarówno sal wykładowych i ćwiczeniowych jak i biblioteki. Infrastruktura jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych. Swobodne korzystanie z zasobów bibliotecznych sprzyja procesowi uczenia się studentów.

4. Zalecenia

Sprzęt komputerowy wymaga unowocześnienia i oprogramowania pozwalającego kształcić praktyczne umiejętności studentów.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi zawodowemu i społecznemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiąganiu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności praktycznych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach. *

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową.

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku. *

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena kryterium 5 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie Regulaminu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów Uniwersytetu Łódzkiego, który stanowi załącznik do zarządzenia nr 71 Rektora UŁ z dnia 10 czerwca 2015 roku z późniejszymi zmianami. Został on opracowany w porozumieniu z Samorządem Studentów.

Czynnikiem motywującym studentów do osiągania lepszych wyników w nauce są stypendia Rektora. Programy opieki materialnej i socjalnej Uniwersytetu Łódzkiego są oferowane w zakresie gwarantowanym przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych mogą ubiegać się w ramach środków z Funduszu Pomocy Materialnej o wszystkie świadczenia wskazane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Podziału dotacji

dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu zgodnie z art. 174 ust. 2 Ustawy. Podział uwzględnia zgodną również z art. 174 ust. 4 proporcję między stypendiami socjalnymi a stypendiami Rektora dla najlepszych studentów. Na wniosek Samorządu Studentów przyznawaniem świadczeń pomocy materialnej zajmują się komisje stypendialne, w których większość stanowią studenci, co jest zgodne z art. 176 ust. 3 oraz art. 177 Ustawy. W zakresie postępowań odwoławczych, właściwa jest odwoławcza komisja stypendialna, której skład również uwzględnia większość przedstawicieli studentów.

Na pozytywną ocenę zasługuje wprowadzona uchwała nr 453 Senatu UŁ z dnia 16 marca 2015 roku w sprawie zmiany uchwały nr 379 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 22.09.2014 r. w sprawie zasad odpłatności za usługi edukacyjne w Uniwersytecie Łódzkim, dotycząca rozwiązania dla członków wielodzietnych rodzin. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z 25% ulgi w opłatach za niestacjonarne studia I, II i III stopnia.

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na wizytowanym kierunku studiów zobowiązani są do odbywania konsultacji, w trakcie których służą studentom pomocą merytoryczną oraz dydaktyczną. Studenci w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, że konsultacje odbywają się regularnie w terminach dostosowanych do trybu studiów. Studenci wyrazili również opinię, że po wcześniejszej konsultacji drogą elektroniczną, a niekiedy nawet telefoniczną, można umówić się na inny termin odpowiadający obu stronom.

Sylabusy są skonstruowane w sposób przejrzysty i zrozumiały. Studenci mają do nich dostęp za pośrednictwem systemu USOS. Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA podkreślili oni, że w sylabusach znajdują się wszystkie niezbędne informacje, żeby przygotować się na zajęcia i zaliczenia, przy czym z treścią sylabusów są zaznajamiani przez wykładowcę na pierwszych zajęciach organizacyjnych. Sylabusy zawierają podstawowy opis przedmiotu, zakładane efekty kształcenia, często potrzebną do ich realizacji literaturę obowiązkową i rozszerzającą, a także warunki i kryteria zaliczenia. Studenci podkreślili, że zalecane materiały dydaktyczne są odpowiednie i przydatne w realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia, choć często nie korzystają ze wszystkich pozycji wymienionych w dziale poświęconym literaturze.

Zasady dyplomowania są znane studentom wizytowanego kierunku. Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA zwrócili oni uwagę na możliwość samodzielnego wyboru promotora, o ile ten posiada wolne miejsce w grupie seminaryjnej, a także tematu pracy dyplomowej. Według studentów seminaria dyplomowe realizowane są w odpowiedniej formie, która umożliwia im uzyskanie odpowiedzi na pytania, wymianę pomysłów i poglądów z innymi studentami. Studenci posiadają informację na temat procedury antyplagiatowej dotyczącej prac dyplomowych.

W trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci wyrazili opinię, że rok akademicki zorganizowany jest w sposób odpowiedni. Jako źródło swojej wiedzy o procesie kształcenia i toku studiów studenci wskazali informacje przekazywane przez nauczycieli akademickich. W ich ocenie plany zajęć sprzyjają procesowi uczenia się, ponieważ nie zawierają zbędnych okienek, w efekcie czego zajęcia zorganizowane są w sposób ciągły, co pozytywnie wpływa na proces uczenia się i zdobywania wiedzy.

Na wizytowanym kierunku studiów nie funkcjonuje koło naukowe. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, że nie są zainteresowani tego typu formą aktywności.

Podkreślanymi przez studentów mocnymi stronami wizytowanego kierunku są przede wszystkim nauczyciele akademicki, a także praca Dziekanatu i administracji. Natomiast krytycznie wypowiedzieli się na temat małej liczby spotkań z przedstawicielami środowiska społeczno – gospodarczego, a także braku dodatkowych kursów rozwijających umiejętności miękkie. Studenci podczas spotkania z przedstawicielami Zespołu Oceniającego PKA wyrazili satysfakcję z systemu opieki naukowo-dydaktycznej oraz materialnej.

Studenci zdecydowanie wskazywali na pozytywny i życzliwy stosunek kadry dydaktycznej do nich. Deklarowali, że mają dostęp również do adresów e-mail i numerów telefonów do prowadzących zajęcia. W kwestii wsparcia w zdobywaniu umiejętności praktycznych, żadna z osób uczestniczących w spotkaniach ze studentami nie korzystała z pośrednictwa uczelni w organizacji praktyk.

5.2

Uczelnia umożliwia studentom wizytowanego kierunku udział w wymianie krajowej w ramach

programu MOSTECH oraz zagranicznej w ramach programu Erasmus+, Campus Europae oraz Erasmus Mundus.

Uczelnia umożliwia studentom przenoszenie i uznanie osiągniętych w zagranicznej Uczelni efektów kształcenia poprzez punktację ECTS. Wszelkie informacje dotyczące mobilności krajowej i zagranicznej dostępne są dla studentów na stronie internetowej Uniwersytetu Łódzkiego. System informacyjny służący rozpowszechnianiu wiedzy o programach wymiany funkcjonuje prawidłowo. W trakcie roku akademickiego przeprowadzane są spotkania z koordynatorem programu Erasmus+. Dotychczas żaden student nie skorzystał z możliwości wyjazdu.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, że są w niewielkim stopniu zainteresowani możliwością skorzystania z wymian. Jako główne powody wymienia się przede wszystkim niskie zarobki studentów, których nie rekompensuje stypendium przyznawane np. w ramach programu Erasmus+. Dodatkowym problemem, na który wskazuje całe środowisko akademickie w Filii UŁ, jest kwestia wątpliwości w odniesieniu do posiadania odpowiednich umiejętności językowych. Mimo wskazanej przeszkody, studenci są zadowoleni z oferty i jakości prowadzonych lektoratów. Należy jednak wskazać, że w ich opinii oferta ta nie uwzględnia słownictwa specjalistycznego, niezbędnego w dalszej pracy zawodowej.

5.3

Studenci kierunku zarządzanie mają możliwość kontaktu z firmami otoczenia społecznego i gospodarczego. Władze Instytutu współpracują z firmami i instytucjami związanymi z wizytowanym kierunkiem studiów. Studenci mają możliwość odbywania praktyk w instytucjach współpracujących z Instytutem oraz mają szanse na zatrudnienie. Uczelnia wspiera również studentów w kontaktach ze środowiskiem akademickim poprzez ofertę mobilności studenckiej.

Z informacji przedstawionej przez Władze Instytutu wynika, że Biuro Karier powołane jest na poziomie uczelnianym. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, że nie słyszeli o działaniach podejmowanych przez tę instytucję. Studenci zwrócili uwagę, że Biuro Karier nie wspiera ich w poszukiwaniu miejsc praktyk, staży i pracy. W ocenie Zespołu Oceniającego PKA taki stan rzeczy spowodowany jest tym, że Biuro Karier oddalone jest od Filii UŁ w Tomaszowie Mazowieckim. Jego dotychczasowa oferta nie jest dostosowana do potrzeb studentów ośrodka zamiejscowego. Dobrym rozwiązaniem wydaje się wprowadzenie możliwości uczestniczenia studentów w dodatkowych szkoleniach i warsztatach z zakresu umiejętności miękkich, a także wyszukiwanie i udostępnienie ofert praktyk, staży oraz miejsc pracy dopasowanych do lokalizacji oddziału w Tomaszowie Mazowieckim

Władze Filii UŁ wspierają Wydziałową Radę Samorządu Studentów, która podejmuje działania mające charakter kulturalny, jak i wspierający proces kształcenia. Przedstawiciele studentów pozytywnie ocenili współpracę z Władzami, które starają się wspierać ich poprzez zapewnienie niezbędnych im środków finansowych, a także umożliwiają im korzystanie z infrastruktury Uczelni.

Z wypowiedzi studentów prezentowanych podczas spotkania z członkami zespołu PKA wynika, że studenci nie korzystają z pośrednictwa Filii w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, ani w procesie wchodzenia na rynek pracy. Filia współpracuje z różnymi podmiotami, ale ich udział w procesie kształcenia ogranicza się do zaoferowania miejsca praktyk dla części studentów.

Za formę kontaktu z w/w otoczeniem można uznać organizację gościnnych wykładów, jednak nie można jej traktować, jako działania przybliżającego studentów w sposób wymierny do rynku pracy i pracy w zawodzie. Wniosek taki uzasadnia fakt, że gościnne wykłady są – jak wynika z wypowiedzi p.o. Rektora – skierowane do studentów innych kierunków.

5.4

W UŁ działa Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych i Profilaktyki Uzależnień, odpowiedzialny za wsparcie studentów z niepełnosprawnościami w pełnym uczestnictwie w procesie dydaktycznym oraz życia Uczelni. Działa również Centrum Obsługi Studenta zajmujące się przyznawaniem stypendium dla osób z niepełnosprawnościami. Istnieje również strona internetowa dedykowana studentom z niepełnosprawnościami, która umożliwia im dostęp do potrzebnych im informacji <http://bonipu.uni.lodz.pl/>.

Wsparciem dla osób z niepełnosprawnością są budynki dydaktyczne dostosowane do potrzeb

osób z dysfunkcjami ruchu. Widać wyraźnie, iż Władze podejmują różne działania, aby wyjść naprzeciw zapotrzebowaniu studentów z niepełnosprawnością. Na podstawie analizy własnej można stwierdzić, że Uczelnia zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia. Zgodnie z § 29 Regulaminu studiów na Uniwersytecie Łódzkim studenci posiadający ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności mogą skorzystać z Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS). Ważnym elementem działań służącym efektywnej weryfikacji efektów kształcenia, tym samym działań na rzecz poprawy jakości kształcenia, jest dostosowanie metod weryfikacji efektów kształcenia do indywidualnych predyspozycji studenta. W tym celu w procesie weryfikacji uwzględnia się wszelkie obiektywne uwarunkowania związane z charakterem i stopniem niepełnosprawności. Aby ułatwić studentom z niepełnosprawnością możliwość poddania się obiektywnej weryfikacji, stosuje się odpowiednie formy weryfikowania wiedzy. Każdy student, w zależności od rodzaju niepełnosprawności, może wnioskować o dokonanie zmiany trybu zdawania egzaminów i/lub uzyskiwania zaliczeń z danego przedmiotu. W ramach zmiany formy egzaminu możliwe jest m.in.: przedłużenie czasu trwania pisemnego egzaminu lub zaliczenia (do 50%, w przypadku bardzo wolnego tempa zapisywania informacji), zamiana egzaminu ustnego na pisemny lub pisemnego na ustny, dostosowanie egzaminów, zaliczeń i innych form weryfikacji wiedzy do możliwości percepcyjnych studenta np. arkusze egzaminacyjne i inne materiały w druku powiększonym.

Studentom z niepełnosprawnościami przyznawane są stypendia zgodnie z dyspozycją art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Stypendium specjalne wypłacane jest przez 9 miesięcy w roku. Pierwsza wypłata następuje pod koniec listopada za miesiące październik i listopad, kolejne raz w miesiącu począwszy od grudnia do czerwca.

5.5

Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA podkreślili wysoką jakość obsługi naukowej i dydaktycznej. W opinii osób, które uczestniczyły w spotkaniu jakość obsługi administracyjnej na wizytowanym kierunku stoi na wysokim poziomie. Zdaniem studentów godziny pracy sekretariatu są odpowiednie, zaś wiedza i umiejętności pracowników pomagają w rozwiązywaniu wszelkich ich problemów formalno-prawnych. Dostrzegają oni również wsparcie przy okazji rozwiązywania problemów związanych ze studiowaniem, jak i ze sprawami socjalno-bytowymi.

W opinii studentów Dziekanat oraz Władze Filii UŁ wspierają ich w procesie uzyskania stypendiów, wskazując i pomagając uzupełnić braki w dokumentacji oraz służąc radą w rozwiązywaniu problemów. System przyznawania świadczeń jest przejrzysty i dobrze zorganizowany, dzięki czemu pomoc trafia do studentów w terminach, które sami uznają za optymalne, tj. stypendium socjalne w kolejnym miesiącu po złożeniu wniosku, zaś jeżeli chodzi o stypendium Rektora dla najlepszych studentów to do grudnia roku, w którym złożono wniosek.

Oprócz kontaktu bezpośredniego z Dziekanatem, studenci mogą szukać informacji na temat procesu kształcenia oraz spraw socjalno-bytowych w licznych gablotach znajdujących się na terenie wizytowanej Jednostki, na stronie Internetowej Jednostki i Uczelni, a także przez portal USOS oraz ogólnouczelniany portal COS – Centrum Obsługi Studenta. W ich ocenie zamieszczone informacje są zaprezentowane przejrzysto i w miarę terminowo uzupełniane.

Skargi i wnioski składane są przez studentów przede wszystkim w formie ustnej bezpośrednio do nauczycieli akademickich oraz Władz wizytowanej Instytutu – w większości przypadków są one rozpatrywane niezwłocznie. Taka forma załatwiania spraw wydaje się być najbardziej dogodna dla studentów.

3.. Uzasadnienie

Studenci pozytywnie ocenili pomoc naukową, dydaktyczną i materialną w Filii UŁ. W ich opinii pomoc jest na odpowiednim poziomie i jest wystarczająca. Studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia. Instytut umożliwia studentom udział w wymianach krajowych i zagranicznych, jednak nie korzystają oni z tej możliwości. Filia UŁ w Tomaszowie Mazowieckim stwarza możliwości kontaktu ze środowiskiem akademickim, gospodarczym i kulturalnym. Studenci z niepełnosprawnościami mają stworzone możliwości pełnego uczestniczenia w procesie kształcenia oraz mają wiele możliwości wsparcia. Obsługa administracyjna jest oceniana wysoko, a godziny otwarcia działów studenckich są dostosowane do potrzeb studentów.

Na podstawie informacji zebranych podczas wizytacji jak i analizy własnej należy stwierdzić, że wszystkie kryteria szczegółowe zostały ocenione w pełni. Determinuje to ocenę w pełni dla kryterium nr 5.

4. Zalecenia

Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA zwrócili uwagę, że chętnie uczestniczyliby w większej ilości spotkań z przedstawicielami środowiska społeczno – gospodarczego, a także odbywali wizyty w instytucjach, które wiążą się z ich przyszłą karierą zawodową. Wskazano również na chęć uczestniczenia w dodatkowych kursach rozwijających umiejętności miękkie.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu: *

6.1.1 projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *

6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *

6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10 dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena kryterium 6 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1

W Uniwersytecie Łódzkim od wielu lat funkcjonuje system zapewnienia jakości kształcenia. Pierwsze działania pro-jakościowe miały miejsce w 2010 r., kiedy zostały opracowane cele i zasady funkcjonowania Systemu Jakości Kształcenia. W wyniku ewaluacji tych działań Rektor Zarządzeniem z lipca 2012 r. oraz ze stycznia 2014 r. wprowadził w Uczelni model zarządzania jakością kształcenia. Obejmuje on 8 obszarów związanych z jakością kształcenia takich jak:

1. zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd planów studiów i programów kształcenia i związanych z nimi efektów kształcenia,
2. doskonalenie organizacji procesu dydaktycznego oraz opracowanie procedur zapewnienia jakości kształcenia,
3. dbanie o wysokie kwalifikacje kadry dydaktycznej,
4. włączenie w proces zapewnienia jakości kształcenia studentów oraz pracodawców, poprzez

- zbieranie opinii studentów i absolwentów na temat realizacji procesu dydaktycznego, oraz opinii pracodawców o poziomie wykształcenia zatrudnianych absolwentów,
5. wspieranie rozwoju aktywności kół naukowych i dbałość o uczestnictwo studentów w realizacji projektów badawczych,
 6. zapewnienie zasobów niezbędnych do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej,
 7. dbałość o sprawy studenckie, rozwijanie samorządności studenckiej,
 8. gromadzenie, analizowanie oraz regularne publikowanie aktualnych informacji dotyczących jakości oferowanych usług edukacyjnych.

Elementem tego systemu jest aktualizacja i doskonalenie instrumentów służących realizacji przyjętych celów i zadań. System jest wdrożony i ciągle doskonalony. Wszystkie procedury i formularze oraz wynikające z systemu harmonogramy realizacji działań, ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za ich wdrożenie są dokumentowane w Uczelni i na Wydziałach.

Analiza treści Zarządzeń Rektora pozwala na stwierdzenie, że przyjęty na jego podstawie SZJK zawiera podstawowe składniki wymagane dla tego typu instrumentów doskonalenia jakości kształcenia. Obejmuje ono zadania dotyczące zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia oraz procedury, poprzez które realizuje się przyjęte zadania Systemu, a także strukturę Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu sprawuje Rektor. Dla realizacji zadań wynikających z Systemu została powołana przez Rektora - Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia (URJK), zaś na poziomie wydziałów powołana przez Radę Wydziału – Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (WKJK) oraz Filialna Komisja ds. Jakości Kształcenia w Filii Uniwersytetu Łódzkiego w Tomaszowie Mazowieckim. Takie rozwiązanie konstytuujące WSJK, jakie przyjęto w UŁ ocenić należy pozytywnie.

Treść Zarządzenia Rektora określa podstawowe zasady budowy i funkcjonowania WSJK w Uczelni oraz w jej podstawowych jednostkach organizacyjnych. Kolejne zarządzenia Rektora określają kluczowe procedury zadań objętych tym systemem. Są to następujące procedury: *Obowiązujący wzór planu studiów (statki godzin)*, *Szczegółowe zasady postępowania przy ocenie okresowej pracowników naukowo-dydaktycznych, naukowych i dydaktycznych*, *Wytoczne w zakresie tworzenia programów kształcenia w UŁ*, *Weryfikacja i dokumentowanie efektów kształcenia*, *Wprowadzenie procedury tworzenia i modyfikowania programów kształcenia (harmonogram działań)* oraz *Opis przedmiotów w UŁ (sylabusów)* i *Wzór ankiety oceniającej*.

Uchwałą Rady Instytutu Turystyki i Rozwoju Gospodarczego oraz Filialnej Komisji ds. Jakości Kształcenia z czerwca 2012 r. zatwierdzono i wprowadzono w Filii Uniwersytetu Łódzkiego w Tomaszowie Mazowieckim *System Jakości Kształcenia (SJK)*. W dokumencie tym określono szczegółowe cele, zakres i strukturę procesu zapewnienia jakości kształcenia, uwzględniający specyfikę Filii w Tomaszowie Mazowieckim, zawierający uszczegółowiony wykaz procedur ogólnouczelnianych. Uchwałą Rady Filialnej Komisji ds. Jakości Kształcenia przyjęto również obowiązujący w Filii *System weryfikacji efektów kształcenia* jako element WSJK.

Dla sprawnego funkcjonowania SJK w Filii istotne znaczenie ma opracowywana przez Filialną Komisję ds. Jakości Kształcenia propozycja działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia sporządzana na podstawie wyników ewaluacji programów kształcenia, wyników hospitacji zajęć, wyników badania opinii studentów, wyników monitorowania informacji od pracodawców i opiekunów praktyk (*Raport Filialnej Komisji ds. Jakości Kształcenia dotyczący realizacji Systemu Jakości Kształcenia za rok akademicki 2014/2015 oraz 2013/2014 uwzględniający strukturę kierunków na jakich prowadzone jest kształcenie w Filii Uniwersytetu Łódzkiego w Tomaszowie Mazowieckim*).

Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności tych jednostek jest spójny. Przejrzysty jest proces podejmowania decyzji w sprawach związanych z monitorowaniem, oceną i doskonaleniem jakości programu kształcenia, w tym osiągniętych efektów kształcenia.

Analiza i ocena funkcjonowania Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, w składzie której znajdują się interesariusze wewnętrzni (studenci) i zewnętrzni (przedstawiciel pracodawców) wskazuje, że ich udział w monitorowaniu, ocenie i doskonaleniu jakości programu kształcenia jest znaczący i ma on wpływ na proces podejmowania decyzji związanych zarówno z zapewnieniem, jak i doskonaleniem jakości kształcenia.

Analiza i ocena całej dokumentacji związanej z monitorowaniem, oceną i doskonaleniem

jakości programu i procesu kształcenia, w tym dokumentacji ze spotkań Filialnej Komisji ds. Jakości Kształcenia, w składzie której znajdują się interesariusze wewnętrzni, p.o. Dyrektora Instytutu Turystyki i Rozwoju Gospodarczego, p.o. Dyrektora Instytutu Turystyki i Rozwoju Gospodarczego ds. kierunku *zarządzanie*, opiekuna praktyk, informacji pozyskanych w toku spotkań z pracownikami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, a także analiza i ocena programów praktyk zawodowych oraz ich realizacji, sylabusów, prac przejściowych oraz prac dyplomowych potwierdza, że wyniki corocznej oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia są wykorzystywane do doskonalenia tych efektów.

Określone wyżej różne formy działań podporządkowanych doskonaleniu zakładanych efektów kształcenia, co wynika z oceny przedłożonej dokumentacji, charakteryzuje przejrzystość i systematyczność.

6.1.1

Proces projektowania nowych efektów kształcenia związanych z tworzeniem nowych kierunków studiów, specjalności, ewentualnych zmian w już realizowanych, a także udział w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (nieformalny) jest objęty SJK. Określa go procedura *Wytyczne w zakresie tworzenia programów kształcenia w UŁ*. Procedura ta określa podmioty mogące wystąpić z wnioskiem o wprowadzenie nowych lub zmianę istniejących efektów kształcenia dla określonego kierunku, jak również wskazuje udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (w szczególności studentów, absolwentów i pracodawców) w procesie definiowania efektów kształcenia oraz tworzenia programu studiów.

Formułowanie oraz doskonalenie efektów kształcenia, a także odpowiadających im programów studiów odbywa się na szczeblu Filialnej Komisji ds. Jakości Kształcenia. W skład Komisji wchodzi, poza pracownikami Instytutu, co najmniej jeden przedstawiciel studentów. *Brak jest przedstawiciela otoczenia społeczno-gospodarczego.* Studenci jako członkowie Komisji, poza możliwością bezpośredniego zgłaszania propozycji zmian, mogą także wnioskować o wprowadzenie zmian, wypełniając ankietę **oceniającą** wykonywanie obowiązków przez nauczycieli akademickich oraz proces kształcenia. Udział interesariuszy zewnętrznych w projektowaniu efektów kształcenia odbywa się jedynie poprzez ich nieformalne spotkania z przedstawicielami Filii. Jednym z obszarów współpracy jest dostosowanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Jak z powyższego wynika, jedynie przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych są członkami ciał odpowiedzialnych za podejmowania kluczowych decyzji dla realizacji i projektowania efektów kształcenia. Interesariusze wewnętrzni są członkami Filialnej Komisji ds. Jakości Kształcenia, natomiast przedstawiciele pracodawców jedynie poprzez ich spotkania z władzami Filii.

W projektowaniu lub zmianie efektów kształcenia brane są pod uwagę wyniki monitorowania stopnia realizacji efektów kształcenia, a zwłaszcza wyniki: 1) *Indywidualnych raportów ze sposobów weryfikacji wiedzy i kryteriów oceniania* sporządzanych przez wykładowców, 2) *ankiet studenckich*, 3) *Ankiet absolwenckich* Wydziału, którzy jako interesariusze zewnętrzni mają możliwość oceny efektów kształcenia w obszarze wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.

Wg powyższej procedury nie dokonano dotychczas zmian na kierunku *zarządzanie*. Natomiast przewiduje się zmianę dotyczącą wprowadzenia w programach kształcenia o profilu praktycznym wymiaru praktyk zawodowych w wymiarze co najmniej 3 miesięcy na każdym z poziomów kształcenia.

Zakres, systematyczność i kompleksowość ocen efektów kształcenia oraz przedmiotów je realizujących prowadzi do ich doskonalenia. Identyfikuje się udział interesariuszy wewnętrznych oraz nieformalny zewnętrznych, którzy mają wpływ na kształtowanie efektów kształcenia. Efekty kształcenia są także projektowane z uwzględnieniem oczekiwań rynku pracy. Potwierdzono to w udostępnionej w czasie wizytacji dokumentacji, a także rozmów z Filialną Komisją ds. Jakości Kształcenia, p.o. Dyrektora Instytutu ds. kierunku *zarządzanie*, a także z dokumentacji z posiedzeń Rady Instytutu oraz sprawozdań Filialnej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

W procesie określania koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni. Przedstawiciele studentów zasiadają w gremiach decyzyjnych Uczelni. Ich udział w Senacie oraz Radzie Instytutu jest nie mniejszy niż 20%, co jest zgodne z art. 61 ust. 3 i art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W trakcie trwania posiedzeń mogą oni zgłaszać swoje uwagi i wnioski. Ponadto Wydziałowa Rada Samorządu Studentów Filii UŁ opiniuje wszelkie

najważniejsze akty prawne odnoszące się do kwestii studenckich, w tym plany i programy studiów. Należy wyróżnić, że studenci kierunku zarządzanie zostali włączeni przez Filialną Komisję ds. Jakości Kształcenia w przygotowanie badania dotyczącego postaw, preferencji i oczekiwań studentów względem oferty edukacyjnej Instytutu. Anonimowa ankieta została przez nich bezpośrednio przekazana studentom w formie papierowej, a następnie opracowana przy pomocy członków Komisji. Z informacji uzyskanych przez Zespół Oceniający PKA wynika, że Władze Filii UŁ planują prowadzić wyżej wymienione badanie cyklicznie również w kolejnych latach.

6.1.2

W ramach wdrożonego SJK monitoruje się stopień osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia. W Filii w Tomaszowie Mazowieckim stosuje się procedury: 1) *hospitacji zajęć dydaktycznych* (ocena zgodności tematyki zajęć dydaktycznych z Kartą przedmiotu i założonymi efektami kształcenia), 2) sporządzania przez prowadzących zajęcia *raportów ze sposobów weryfikacji wiedzy i kryteriów oceniania efektów kształcenia dla przedmiotu* (indywidualna weryfikacja osiągniętych przez studenta efektów kształcenia, zgodnie z metodami sprawdzania efektu kształcenia zawartymi w sylabusie przedmiotu, ocena zastosowanych metod dydaktycznych), 3) przeprowadzania *Ankiet absolwentkich* wśród absolwentów kierunku, 4) przeprowadzania ankiet dotyczących efektów kształcenia osiągniętych przez studentów, 6) bieżącego przeglądu dokumentacji procesu dyplomowania (w tym protokołów zaliczeniowych z seminarium dyplomowego, prac dyplomowych, wyników z systemu antyplagiatowego dla każdej pracy licencjackiej oraz magisterskiej, protokołu egzaminu dyplomowego), 7) analizy efektów kształcenia założonych do realizacji w trakcie obowiązkowych praktyk studenckich.

Szczególne znaczenie mają wyniki monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia prowadzonego na bieżąco przez samych pracowników dydaktycznych. W dokumentacji przedmiotu znajduje się sylabus przedmiotu (zwierający efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), protokół zaliczeniowy lub egzaminacyjny, zawierający listę studentów wraz z ich ocenami oraz prace studentów potwierdzające osiągnięte efekty. Analiza wyników monitorowania stopnia osiągniętych efektów kształcenia ze wszystkich przedmiotów dokonywana jest na bieżąco na posiedzeniach Rady Instytutu.

W ramach prac Filialnej Komisji ds. Jakości Kształcenia uszczegółowiono procedurę dyplomowania określając zasady przygotowywania i obrony prac dyplomowych (Wytyczne i zasady pisania pracy licencjackiej). Monitorowanie procesu dyplomowania odbywa się głównie w zakresie analizy skali ocen z egzaminów i prac dyplomowych, sprawdzenia dostępności tematów prac, wyników z systemu antyplagiatowego.

Na podstawie powyższych danych władze Instytutu oraz Filialna Komisja ds. Jakości Kształcenia sporządzają raport, który jest omawiany na posiedzeniach Rady Instytutu. W czasie wizytacji udostępniono protokoły z posiedzeń RI, w czasie których była omawiana tematyka z tego zakresu.

Monitorowanie stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia służy do doskonalenia efektów. Monitorowanie oraz przegląd zakładanych efektów kształcenia jest prowadzony w ciągu roku akademickiego (systematycznie), a ich efektem jest udoskonalenie programów kształcenia (wprowadzenie m. in. obowiązkowych praktyk studenckich w wymiarze co najmniej 3 miesięcy).

Zespół oceniający zapoznał się ze sprawozdaniami podmiotów odpowiedzialnych za monitorowanie stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia, informacjami o bieżącym poziomie osiągania tych efektów. Raporty, o których mowa powyżej są przekazywane p.o. Dyrektora Instytutu, który wykorzystuje zawarte tam informacje w rocznym sprawozdaniu dotyczącym funkcjonowania FSJK, a także podejmowaniu stosownych decyzji związanych z doskonaleniem procesu jakości kształcenia. Rada Instytutu poświęca swoje posiedzenia na ocenę osiąganych w Instytucie efektów kształcenia oraz funkcjonowania systemu (*Raport nt efektów funkcjonowania systemu jakości kształcenia w Filii w Tomaszowie Mazowieckim*).

Z punktu widzenia Zespołu Oceniającego PKA wiedza studentów w zakresie monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest niewielka. Wśród możliwych form weryfikacji studenci wskazali jedynie proces ankietyzacji nauczycieli akademickich w systemie

USOS. Obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA zakomunikowali, iż mają możliwość uzyskania informacji zwrotnej od nauczycieli akademickich dotyczącej stopnia realizacji efektów kształcenia oraz uzasadnienie oceny. Należy wskazać, że nie istnieją mechanizmy umożliwiające samoocenę studentów w zakresie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

6.1.3

W ramach filialnego SJK weryfikacja stopnia osiąganych przez studentów efektów kształcenia została określona procedurą *System weryfikacji efektów kształcenia*. Weryfikowanie efektów kształcenia osiąganych przez studentów następuje przez działania podejmowane przez prowadzącego zajęcia, p.o. Dyrektora Instytutu, Filialną Komisję ds. Jakości Kształcenia oraz Radę Instytutu. Weryfikacja efektów kształcenia dotyczy wszystkich typów zajęć dydaktycznych prowadzonych na danym kierunku studiów oraz stosownych form i metod. Efekty kształcenia i sposoby ich weryfikowania (formy i metody) są przedstawione w Sylabusach przedmiotów i uwzględniają wszystkie trzy aspekty kształcenia, czyli wiedzę, umiejętności, kompetencje. Szczegółowe kryteria określa koordynator przedmiotu i przedstawia studentom lub słuchaczom studiów w trakcie pierwszych zajęć. Sylabusy określają zasady i wymagania wobec studentów, w tym głównie procedury weryfikacji efektów kształcenia. Proces weryfikacji odbywa się na czterech etapach i obejmuje bieżącą weryfikację efektów kształcenia, praktyczny wymiar procesu kształcenia (praktyki zawodowe), proces dyplomowania. Ostatecznym etapem weryfikacji jest pozycja absolwentów na rynku pracy. W celu uniknięcia zjawisk nieetycznych stosowany jest system antyplagiatowy. Weryfikacji poddawane są prace dyplomowe. Studenci są informowani o poddawaniu ich prac tej formie sprawdzania oraz o konsekwencjach negatywnego wyniku testu antyplagiatowego.

Wyniki weryfikacji efektów kształcenia są analizowane przez władze Instytutu oraz Filialną Komisję ds. Jakości Kształcenia.

Proces weryfikacji osiągania efektów kształcenia jest prowadzony na wszystkich formach i rodzajach zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich w stosunku do przyjętych efektów kształcenia i metodami zapewniającymi skuteczną weryfikację stopnia ich osiągania, a jego prawidłowość polega na ich monitorowaniu i analizowaniu, zaś formułowane wnioski są podstawą dokonywanych zmian.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA uznali, że system oceny efektów kształcenia obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia, przez co mają możliwość nabycia właściwej wiedzy, jak i praktycznych umiejętności oraz innych kompetencji społecznych. W ich ocenie skuteczność działań w zakresie zapewniania właściwego funkcjonowania systemu weryfikacji efektów kształcenia jest odpowiednia i satysfakcjonująca.

Zasady oceny studentów reguluje Ramowy system oceny studentów stanowiący załącznik do Systemu weryfikacji efektów kształcenia opracowanego przez Filialną Komisję ds. Jakości Kształcenia. Opis efektów kształcenia oraz szczegółowe zasady dotyczące oceniania studentów są określone i zawarte w sylabusach, do których studenci mają dostęp przez system USOS. Nauczyciele akademicy zapoznają również studentów z efektami kształcenia oraz zasadami oceny podczas pierwszych zajęć organizacyjnych. Prowadzący zajęcia dokonuje oceny osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia poprzez różne formy zaliczenia przedmiotu (np. sprawdziany, eseje, prezentacje, debaty, odpowiedzi ustne, egzaminy).

Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje się również poprzez praktyki zawodowe. Sposób weryfikacji efektów kształcenia uzyskanych w trakcie praktyk zawodowych jest określony przez Regulamin Praktyk Studenckich. Ocena osiągnięcia przez studentów zdefiniowanych dla obowiązkowych praktyk studenckich efektów kształcenia jest dokonywana przez opiekuna praktyk na podstawie sprawozdania studenta z odbytej praktyki.

Kolejnym sposobem potwierdzania efektów kształcenia, w tym efektów końcowych jest proces dyplomowania. Zasady dotyczące prac dyplomowych określone zostały w rozdziale IX Regulaminu studiów w Uniwersytecie Łódzkim przyjętego uchwałą nr 477 Senatu UŁ z dnia 23 kwietnia 2012 roku. Dodatkowo zapobiega plagiatom poprzez system antyplagiatowy. Nauczyciele akademicy, przed którymi zdawane są egzaminy dyplomowe proszą o umieszczanie w pracy oświadczenie o samodzielności wykonanej pracy. Studenci mają świadomość konieczności stosowania systemów antyplagiatowych działających na Uczelni.

6.1.4.

Proces potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów jeszcze nie został objęty WSJK. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów określa Uchwała Senatu UŁ nr 507 z dnia 15 czerwca 2015 r. w sprawie zasad, warunków i trybu potwierdzania w UŁ efektów uczenia się oraz sposobu powoływania i trybu działania komisji weryfikującej efekty uczenia się. Aktualnie przygotowywane są w UŁ wytyczne do opracowywania wydziałowych zasad dotyczących potwierdzania tych efektów, które mają być dostosowane do specyfiki poszczególnych jednostek organizacyjnych Uczelni.

6.1.5.

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów Uczelni wchodzi w zakres WSZJK, a jego wyniki są wykorzystywane do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia. Monitoring ten określa uczelniana procedura *Wzór ankiety oceniającej* oraz badanie opinii interesariuszy zewnętrznych. Podmioty zaangażowane w realizację tego procesu to Akademickie Biuro Karier Zawodowych UŁ. Wyniki badań ankietowych są przekazywane p.o. Dyrektorowi Instytutu i analizowane pod kątem doskonalenia procesu kształcenia, m. in. na ocenianym kierunku studiów.

Ankietyzacja absolwentów jest realizowana w ramach projektu pt.: *Monitorowanie karier zawodowych absolwentów UŁ*. Celem tego badania jest uzyskanie informacji dotyczących kształtowania się i przebiegu karier zawodowych absolwentów Uczelni. O przydatności na rynku pracy osiągniętych przez absolwentów kierunku *zarządzanie* efektów kształcenia może świadczyć niesłabnące od lat zainteresowanie kierunkiem, który jest jednym z najchętniej wybieranych z bardzo szerokiej oferty dydaktycznej Wydziału. Zespół oceniający zapoznał się z Raportem dotyczącym *Monitorowania karier zawodowych absolwentów UŁ za rok 2013*. Aktualnie przygotowywany jest raport z badania za rok 2015.

Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA podkreślili, że są na ogół zadowoleni z wyboru studiów i ponad połowa z nich wybrałaby go ponownie. Jednocześnie mała część z nich wykazała zainteresowanie udziałem w badaniu. Władze Filii UŁ powinny podjąć działania zmierzające do zwiększenia frekwencji studentów w przeprowadzanym badaniu. Celem działań informacyjnych powinno być zwiększenie świadomości i wiedzy studentów.

6.1.6.

WSJK w ramach przyjętych rozwiązań weryfikuje prawidłowość prowadzonej w Filii polityki kadrowej poprzez weryfikację kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia. Weryfikacja kadry jest realizowana jest poprzez analizowanie stanu kadry i potrzeb w tym zakresie, staranny dobór i zapewnienie odpowiedniej jakości kadry dydaktycznej, przestrzeganie przepisów dotyczących wymagań kwalifikacyjnych przy zatrudnianiu i przydzielaniu obowiązków dydaktycznych pracownikom. Ocena tego kryterium dokonywana jest poprzez procedury ogólnouczelniane *Szczegółowe zasady postępowania przy ocenie okresowej pracowników naukowo-dydaktycznych, naukowych i dydaktycznych* oraz *Procedurę hospitacji zajęć*.

Przegląd osiągnięć dydaktycznych pracowników naukowo-dydaktycznych dokonywany jest poprzez: 1) okresową ocenę pracownika, 2) proces ankietyzacji, 3) hospitację zajęć. Wyniki badań są analizowane przez władze instytutu oraz Filialną Komisję ds. Jakości Kształcenia. Władze Instytutu zasięgają również opinii studentów lub przez rozmowy pracowników dydaktycznych ze studentami. Ocena pracy dziekanatu dokonywana jest w ramach *Ankiety*, a jej wyniki są przekazywane władzom instytutu. Ocena hospitacji jest przedstawiana na arkuszach hospitacji i jest przedmiotem posiedzeń Filialnej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Analiza tych ocen prowadzi do sporządzania rekomendacji dla władz Instytutu i podjęcia działań doskonalących w tym zakresie.

Prowadzenie polityki kadrowej potwierdzają ogłaszane konkursy na stanowiska, protokoły z posiedzeń komisji konkursowych, wnioski RW o zatrudnienie lub przedłużenie zatrudnienia pracownikom, protokoły z posiedzeń komisji ds. oceny pracowników. Zatrudnianie nauczycieli akademickich odbywa się na podstawie procedur konkursowych. Formy wsparcia kadry dydaktycznej w procesie podnoszenia kwalifikacji naukowych stosowane na Instytucie to popieranie przez władze wniosków kierowanych do Rektora o obniżenie pensum osób przygotowujących się do wszczęcia

procedur doktorskich, habilitacyjnych lub profesorskich, finansowanie szkoleń zarówno pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i osób wspierających proces dydaktyczny.

Przegląd tych działań i stosowanych w ich ramach metod dowodzi, że przedmiotem analizy i oceny jest cała sfera aktywności dydaktycznej pracowników. Pozytywnie należy ocenić skuteczność narzędzi w postaci okresowej oceny i hospitacji, w tym potwierdzenie faktu, iż jednostka sprzyja podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego.

6.1.7.

Wnioski z oceny nauczycieli akademickich (ankiety) oraz rozmowy ze studentami skutkują podjęciem działań w zakresie doskonalenia procesu kształcenia. Studenci mają możliwość oceny zajęć oraz zamieszczenia szczegółowych komentarzy m. in. w zakresie sposobu prowadzenia zajęć, stopnia zrozumiałości treści, kultury osobistej prowadzącego zajęcia. Dostęp do wyników mają nauczyciele akademicy prowadzący dane zajęcia oraz kierownicy jednostek organizacyjnych. Przeprowadzona została ankieta oceniająca wykonywanie obowiązków przez pracowników administracyjnych składająca się z pytań otwartych, które dotyczyły zagadnień obsługi administracyjnej studentów, w szczególności pracy dziekanatów. Z rozmów przeprowadzonych z Dyrektorem Instytutu wynika, że analiza ankiet pozwoliła na modyfikację lub wyeliminowanie negatywnie ocenianych praktyk dydaktycznych. Po stwierdzeniu nieprawidłowości w prowadzeniu zajęć przez nauczyciela akademickiego na podstawie wyników ankiet studenckich oraz wywiadu z ze studentami, jeden z nauczycieli nie został zaangażowany do prowadzenia zajęć w ramach programu w następnym roku akademickim.

Analiza wyników ankiet (niski stopień zwrotności) umożliwiła także promowanie zjawisk, które zdaniem studentów są bardzo pożądane, jak chociażby wykorzystanie w czasie zajęć różnych form aktywizacji, modyfikację planów studiów – specjalności.

Analiza uzyskiwanych ocen pracowniczych jest podstawą do podejmowania decyzji o przedłużaniu zatrudnienia pracownikom. Oceny wystawiane przez studentów podlegają analizie przez dyrektora Instytutu, którzy mają obowiązek reagowania, w przypadku ocen skrajnie niskich. Na poziomie Uczelni dokonywana jest także analiza ocen pracowniczych (protokoły z posiedzenia Senatu).

W czasie wizytacji przedstawiono syntetyczne wnioski z przeprowadzonej ankietyzacji. Wskazano w nich m. in. elementy wymagające doskonalenia, oraz raporty z ankietyzacji. Oceny dokonywane przez studentów są przedstawiane na RI (protokoły z RI udostępniono w czasie wizytacji). Raporty z oceny pracowników są także przedmiotem prezentacji na posiedzeniu Senatu oraz na zebraniu z pracownikami.

Dokumentacja zawierająca ocenę kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku studiów stanowi podstawę prowadzonej przez Dyrektora Instytutu i Władze Uczelni polityki doskonalenia jakości realizacji procesu kształcenia przez kadrę akademicką oraz kreowanej polityki kadrowej Uczelni. Wnioski z oceny nauczycieli akademickich, w tym zawartej w ankietach studenckich prowadzą, co stwierdzono analizując przedłożone przez Uczelnię dokumenty, do zmian w obsadzie zajęć dydaktycznych. Wnioski te stanowią również podstawę dla określenia przez Władze Instytutu planu działań naprawczych, których efekty będą weryfikowane podczas hospitacji i kolejnych ankiet.

Ankietyzacja na kierunku zarządzanie odbywa się cyklicznie po zakończeniu każdego semestru, realizowana jest w formie elektronicznej za pomocą systemu USOS. Kwestionariusze ankiet studenckich są anonimowe, a ich wypełnienie jest dobrowolne. Po zakończeniu procesu ankietyzacji studenci nie mają dostępu do wyników liczbowych, jakie uzyskali nauczyciele akademicy. Nie są oni również informowani o podejmowanych działaniach wynikających z procesu ankietyzacji. Studenci uczestniczący w spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wykazali potrzebę informowania ich o takich wynikach.

Władze Filii UŁ wskazały na małe zaangażowanie studentów w proces ankietyzacji nauczycieli akademickich. Podejmowane działania promocyjne nie wpływają na liczbę wypełnionych kwestionariuszy. Z punktu widzenia Zespołu Oceniającego PKA ważne jest, aby uświadomić studentów, że ankietyzacja wpływa na doskonalenie procesu kształcenia. Warto mieć tu na uwadze zarówno działania promujące proces ankietyzacji, jak i dokładnie je opisujące (z należytym podkreśleniem, że kwestionariusze ankiet są wypełniane przez studentów anonimowo) oraz podsumowujące (np. poprzez publikację opracowanego raportu z wynikami, wybór najlepszego

nauczyciela akademickiego). W tym celu dobrym rozwiązaniem wydaje się być opis procesu ankietyzacji na stronie internetowej Filii UŁ.

6.1.8.

WSJK w ramach przyjętych rozwiązań nie obejmuje monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów, oraz środków wsparcia dla studentów. Pomimo braku narzędzia w ramach systemu podejmowane są działania służące pozyskiwaniu stosownych informacji w tym zakresie, o którym zapewniono podczas spotkania z Filialną Komisją ds. Jakości Kształcenia.

W Instytucie Turystyki i Rozwoju Gospodarczego prowadzony jest stały monitoring infrastruktury dydaktycznej. Odpowiedzialny za ten aspekt działalności jest pracownik techniczny, który w przypadku zgłaszanych awarii sprzętu komputerowego, projektorów, a także problemów z siecią WIFI oraz systemem USOS dokonuje na bieżąco stosownych napraw. W przypadkach poważniejszych usterek problemy zgłaszane do biura zamówień publicznych, poprzez które naprawy realizują serwisy zewnętrzne. W ramach stałego monitorowania pracownik techniczny Filii pełni codzienne dyżury. Dzięki temu na bieżąco usuwane są wszystkie usterki, w tym także zgłaszane przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia. Co roku pracownik biblioteki – na wniosek nauczycieli akademickich – dokonuje kwerendy nowości technicznych w księgarniach internetowych i decyduje o zakupie najnowszych wydań podręczników i uzupełnia stan biblioteki najczęściej wykorzystywanych przez nauczycieli i studentów.

Studenci ocenili infrastrukturę dydaktyczną Wydziału w ankietach wypełnianych w systemie USOSweb (ankieta ogólna). Składa się ona z 14 pytań otwartych, które dotyczyły zagadnień obsługi administracyjnej studentów, w szczególności: pracy dziekanatów, pracy biblioteki, infrastruktury (wyposażenia sal dydaktycznych, dostępności komputerów i Internetu, dostępności dla osób niepełnosprawnych, czystości Wydziału itp.). Studenci – pomimo małej zwrotności - infrastrukturę Instytutu ocenili pozytywnie.

Wskazane byłoby objęcie WSJK oceny zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej.

6.1.9.

Funkcjonowanie systemu określającego sposoby gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia wraz z przypisaniem osób odpowiedzialnych za poszczególne obszary zostało uregulowane poszczególnymi procedurami. Brak jest jednak precyzyjnego określenia zakresu gromadzonych danych, harmonogramu ich gromadzenia i kompleksowych sposobów ich wykorzystania. Wskazane byłoby wdrożenie odrębnej procedury zarządzania informacją niezbędną do zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

Pracami nad doskonaleniem jakości kształcenia kieruje bezpośrednio Filialna Komisja ds. Jakości Kształcenia, której przewodniczy p.o. Dyrektor Instytutu Turystyki i Rozwoju Gospodarczego ds. kierunku *zarządzanie*. Z posiedzeń Komisji sporządzane są protokoły i wyciągi, które przedstawiane są Radzie Instytutu. Analiza danych ma charakter interpretacji jakościowych (wnioski wynikające z ankiet, hospitacji) oraz ilościowych (oceny prac zaliczeniowych, odsetek zaliczeń z przedmiotów, struktura ocen). Ich analiza dokonana podczas wizytacji pozwala na stwierdzenie, iż są one przygotowane w sposób rzetelny i staranny. Działania dotyczące zapewnienia jakości kształcenia, w tym wyniki badań ankietowych są przedmiotem dyskusji Filialnej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Na tej podstawie opracowywane są rekomendacje, których wdrożenie służy podnoszeniu jakości kształcenia. Dokumenty wynikające z realizacji poszczególnych procedur gromadzone są w Dziekanacie.

Zbierane materiały są uporządkowane i uwzględniają rekomendacje związane z zapewnieniem i doskonaleniem procesu dydaktycznego. Wskazane byłoby jednak wdrożenie odrębnej procedury zarządzania informacją niezbędną do zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

6.1.10.

W zakresie polityki informowania studentów nt. efektów kształcenia oraz innych istotnych dla procesu dydaktycznego elementów Filia w Tomaszowie Mazowieckim realizuje powszechnie przyjęte standardy w tym zakresie. Studenci mają dostęp do elektronicznej informacji (USOSweb oraz strona internetowa Filii) w zakresie oferty kształcenia, wykładów do wyboru, specjalności, seminariów,

zasad zaliczania i sesji egzaminacyjnej, regulaminu studiów, harmonogramu studiów, elektronicznych baz danych czasopism oraz pomocy materialnej i socjalnej. Pieczę nad prawidłowym funkcjonowaniem systemów informatycznych sprawuje jednostka ogólnouczelniana, tj. Centrum Informatyki UŁ, natomiast w Filii w Tomaszowie Mazowieckim nad stroną internetową opiekę merytoryczną sprawuje starszy referent techniczny (pracownik administracyjny dziekanatu Filii UŁ). Nadzór merytoryczny nad tym obszarem funkcjonowania systemu sprawuje po. Dyrektora Instytutu Turystyki i Rozwoju Gospodarczego.

Pomimo braku oceny przez system stopnia dostępności tych informacji można jednak uznać, że zapewnia się wszystkim interesariuszom wewnętrznym dostęp do informacji o procesie kształcenia i jego wynikach w stopniu odpowiadającym ich potrzebom.

6.2.

Powołana w jednostce Rada Instytutu Turystyki i Rozwoju Gospodarczego oraz Filialna Komisja ds. Jakości Kształcenia w trakcie spotkań dokonują systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jej wpływu na podnoszenie jakości kształcenia w Filii na kierunku zarządzanie.

Nad systemem oceny jakości kształcenia sprawuje nadzór prorektor ds. Programów i Jakości Kształcenia oraz Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia, które przedkładają Senatowi propozycje rozwiązań dla całego UŁ. W ramach swoich działań organy filialne dostosowują się do decyzji podejmowanych przez władze Uczelni, a także w razie konieczności przekładają propozycje udoskonalania aktów prawnych regulujących działania projakościowe.

3. Uzasadnienie

Podsumowując można zatem stwierdzić, iż WSJK obejmuje prawie wszystkie obszary mające wpływ na jakość kształcenia. System jest spójny. Zakres, systematyczność i kompleksowość ocen efektów kształcenia oraz przedmiotów je realizujących prowadzi do ich doskonalenia.

Identyfikuje się udział interesariuszy wewnętrznych i (nieformalny) zewnętrznych, którzy mają wpływ na kształtowanie efektów kształcenia. Efekty kształcenia są także projektowane z uwzględnieniem oczekiwań rynku pracy. Monitorowanie stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia służy do ich doskonalenia. Monitorowanie oraz przegląd zakładanych efektów kształcenia jest prowadzony w ciągu roku akademickiego (systematycznie), a ich wynikiem jest doskonalenie programów kształcenia.

Proces weryfikacji osiągania efektów kształcenia jest prowadzony przez nauczycieli akademickich na wszystkich formach i rodzajach zajęć dydaktycznych oraz metodami zapewniającymi skuteczną weryfikację stopnia osiągania tych efektów.

Proces potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów nie jest objęty WSJK. Uczelnia opracowała zasady, warunki i tryby potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów stosowną Uchwałą Senatu.

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów Uczelni wchodzi w zakres WSJK, a jego wyniki są wykorzystywane do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia.

WSJK w ramach przyjętych rozwiązań weryfikuje prawidłowość polityki kadrowej poprzez weryfikację kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia. Weryfikacja kadry jest realizowana jest poprzez systematyczne analizowanie stanu kadry i potrzeb w tym zakresie, staranny dobór i zapewnienie odpowiedniej jakości kadry dydaktycznej, przestrzeganie przepisów dotyczących wymagań kwalifikacyjnych przy zatrudnianiu i przydzielaniu obowiązków dydaktycznych pracownikom. Ocena jakości kadry realizującej proces kształcenia dokonywana przez studentów (pomimo małej ich zwrotności), jako aspekt WSJK realizowana jest w sposób kompleksowy, co umożliwia regularne monitorowanie jakości procesu dydaktycznego.

WSJK w ramach przyjętych rozwiązań nie obejmuje monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów, oraz środków wsparcia dla studentów. Pomimo braku narzędzia w ramach systemu podejmowane są działania służące pozyskiwaniu stosownych informacji w tym zakresie, o którym zapewniono podczas spotkania z Wydziałową Komisją ds. Jakości Kształcenia. Wskazane byłoby objęcie WSJK oceny zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej.

W ramach WSJK nie ocenia się przyjętego systemu gromadzenia, analizowania i

dokumentowania działań dotyczących jakości kształcenia, jednak bieżące rozmowy z interesariuszami wewnętrznymi – w przypadku wystąpienia nieprawidłowości w działaniu systemu w tym obszarze - dają możliwość natychmiastowej reakcji na stwierdzone uchybienia.

W zakresie polityki informowania studentów nt. efektów kształcenia oraz innych istotnych dla procesu dydaktycznego elementów Wydział realizuje powszechnie przyjęte standardy w tym zakresie. Brak jest jednak precyzyjnego określenia zakresu gromadzonych danych, harmonogramu ich gromadzenia i kompleksowych sposobów ich wykorzystania. Wskazane byłoby wdrożenie odrębnej procedury zarządzania informacją niezbędną do zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

Analiza danych dokonywanych w Filii ma charakter interpretacji jakościowych (wnioski wynikające z ankiet, hospitacji) oraz ilościowych (oceny prac zaliczeniowych, odsetek zaliczeń z przedmiotów, struktura ocen). Ich analiza dokonana podczas wizytacji pozwala na stwierdzenie, iż są one przygotowane w sposób rzetelny i staranny

Pomimo braku oceny przez system stopnia dostępności informacji nt jakości kształcenia można jednak uznać, że zapewnia się wszystkim interesariuszom wewnętrznym dostęp do informacji o procesie kształcenia i jego wynikach w stopniu odpowiadającym ich potrzebom.

Studenci uczestniczą w procesie tworzenia programu studiów oraz jego ewaluacji poprzez udział w procesie ankietyzacji. Ponadto przedstawiciele tej grupy społeczności są członkami gremiów decyzyjnych Uczelni.

4. Zalecenia

Podjęcie działań promujących proces oceny nauczycieli akademickich przez studentów. Celem działań informacyjnych powinno być zwiększenie świadomości i wiedzy studentów. Dobrym rozwiązaniem wydaje się być organizacja spotkań ze studentami podczas, których byliby zapoznawani ze wszelkimi informacjami nt. procesu, sposobami wykorzystania wyników, podejmowanymi działaniami doskonalącymi.